

Toolbox Bodemdaling In Steden
Bodemdaling & Erfgoed

Hoogteverschillen door bodemdaling

Hoe ga je om met toenemende hoogteverschillen door bodemdaling?
Met deze toolkit breng je de opties helder in beeld als basis voor gesprek over een toekomstbestendige stad.

Kenniscentrum
**Bodemdaling
en Funderingen**

Colofon

Dit rapport is tot stand gekomen als onderdeel van het project *Toolbox Bodemdaling in Steden* gericht op het ondersteunen van professionals die werken aan bodemdaling in bebouwd gebied. De Toolbox is mogelijk gemaakt dankzij steun van de gemeente Gouda en het hoogheemraadschap van Rijnland en een bijdrage uit de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart.

september 2022

Opgesteld door

Lorenzo Bertolotto, Marcello Corradi,
Dirk van Peijpe (De Urbanisten)
Ralph van de Donk (Stats Architecten).

Illustraties

Loek Weijts

Vormgeving

Studio Stelck

De Toolbox bevat 6 tools

Aanpak & Dialoog

Projecten rond bodem en water in de bebouwde omgeving zijn al snel complex. In Gouda is het gelukt die knoop te ontwarren. Vijf keuzes rond procesaanpak en communicatie waren cruciaal. Nuttige tips voor jouw project?

Rechten & Plichten

Krijg inzicht in de juridische aspecten van bodemdaling in bebouwd gebied vanuit drie invalshoeken: taken en verantwoordelijkheden, schade en veel voorkomende maatregelen.

Kosten & Baten

Een MKBA vergelijkt kosten én maatschappelijke effecten van verschillende oplossingen. Deze Tool helpt je een MKBA op te zetten, eerst kwalitatief dan kwantitatief. Stap voor stap krijg je meer grip op je project.

Modellering

Modellering is een fantastisch middel om oplossingsvarianten aan te scherpen en af te wegen, als je tenminste zorgt voor een goede voorbereiding. Hoe pak je dat aan?

Bodemdaling & Erfgoed

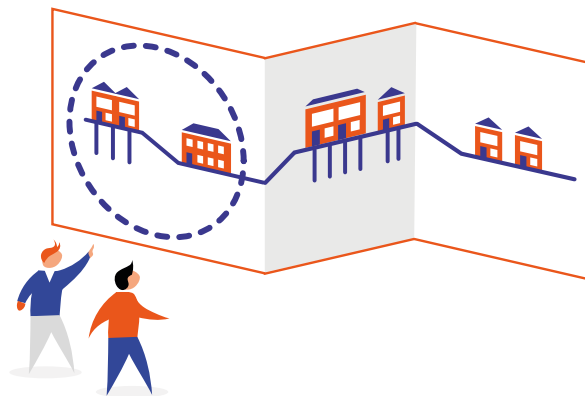
Hoe ga je om met toenemende hoogteverschillen door bodemdaling? Met deze toolkit breng je de opties helder in beeld als basis voor gesprek over een toekomstbestendige stad.

Eigenaar & Riolering

Een structurele aanpak van riolering op privéterreinen in oude binnensteden levert een belangrijke bijdrage aan een goed (afval)watersysteem. Maar hoe vlieg je dat aan?

Samenvatting

2022

2070

Ontoegankelijke
openbare ruimte

Huis ontoegankelijk

Wateroverlast

1 Locatie?

Kies één of meerdere locaties waar sprake is van (toenemende) hoogteverschillen door bodemdaling.

2 Bodemdaling?

Breng in beeld hoeveel de hoogteverschillen toenemen op deze locatie(s). Een indicatie is meestal al voldoende om met de toolkit te kunnen werken.

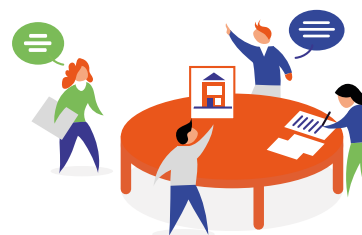
3 Problemen?

Inventariseer de problemen die worden veroorzaakt door de hoogteverschillen, nu en in de toekomst. De toolkit bevat een overzicht van alle mogelijke problemen.

4 Oplossingen?

Gebruik de toolkit om de verschillende oplossingsrichtingen op een rij te zetten. Vaak zijn er meerdere scenario's denkbaar.

5 Gesprek!

Met de opties op tafel heb je een goede basis om te praten over de toekomst van de stad of het dorp. De toolkit zorgt voor een gestructureerd gesprek.

Toolkit Hoogteverschillen door Bodemdaling

Bodemdaling in bebouwd gebied leidt tot toenemende hoogteverschillen, met negatieve gevolgen voor onder andere de toegankelijkheid van gebouwen, de inrichting van de openbare ruimte en de ruimtelijke kwaliteit in het algemeen. De *Toolkit Hoogteverschillen door Bodemdaling* is ontwikkeld om de problemen die zich voordoen te inventariseren en om oplossingsrichtingen in beeld te brengen; hij is bedoeld om het gesprek over een toekomstbestendige stad te voeren en te structureren.

De Toolkit Hoogteverschillen door Bodemdaling is tot stand gekomen als onderdeel van ontwerpend onderzoek door De Urbanisten en Stats Architecten naar de gevolgen van hoogteverschillen door bodemdaling in de binnenstad van Gouda. Bij dat onderzoek zijn vier locaties onder de loep genomen. De analyse met de toolkit van één van de locaties uit dit onderzoek wordt in hieronder als voorbeeld aangehaald. In de rapportage 'Bodemdaling en Erfgoed in Gouda' (De Urbanisten / Stats Architecten, september 2022) wordt het volledige onderzoek beschreven. Deze toolkit is in eerste instantie ontwikkeld voor bebouwd gebied met een beschermde status, maar is ook bruikbaar voor onder delen van de bebouwde omgeving.

De toolkit

- Een compleet overzicht van de problematische situaties die zich kunnen voordoen bij bodemdaling in de bebouwde omgeving.
- Per problematische situatie een uitgebreide reeks van maatregelen (oplossingen) waarmee de geconstateerde problemen ruimtelijk kunnen worden aangepakt.

Door dit document uit te printen vanaf pagina 14 en de verschillende onderdelen los te knippen is de toolkit geschikt om in een workshop of vergadering in te zetten.

Handleiding

Hieronder wordt eerst in vijf stappen het gebruik van de toolkit toegelicht. Vervolgens worden de verschillende onderdelen van de toolkit nader toegelicht. De handleiding wordt afgesloten met een voorbeeld uit Gouda. Vanaf pagina 14 is de toolkit zelf opgenomen.

De onderstaande vijf stappen beschrijven hoe de toolkit kan worden gebruikt. Stap 1 en 2 zijn voorbereidende stappen. De stappen 3 t/m 5 kunnen gedurende een bijeenkomst worden doorlopen.

Stap 1 – locatie?

Vertrekpunt is de selectie van één of meerdere locaties in de bebouwde omgeving die te maken hebben met de gevolgen van bodemdaling; bij voorkeur locaties die representatief zijn voor andere delen van de bebouwde omgeving. Ervaring met het gebruik van de toolkit leert dat bijvoorbeeld een deel van een straat van 50 tot 100 meter geschikt is om te analyseren. Een combinatie van gebouwen en openbare ruimte is daarbij belangrijk.

Stap 2: bodemdaling?

Voor de geselecteerde locaties kan vooraf een inschatting gemaakt worden van de gevolgen van bodemdaling in de toekomst, bijvoorbeeld over 50 of 100 jaar. Hiervoor zijn gegevens nodig van zakkingsnelheden. Met deze gegevens kan een grove inschatting van de gevolgen worden gemaakt of een meer uitgebreid modellering zoals het voorbeeld in dit document laat zien.

Nb: De toolkit is geschikt om de huidige situatie voor de geselecteerde locaties te analyseren. Door een beeld te vormen van de gevolgen van bodemdaling in de toekomst wordt de analyse verrijkt.

Tussenstap: praktische voorbereiding

Om, bijvoorbeeld tijdens een workshop, de toolkit te gebruiken moeten de deelnemers een goed beeld hebben van de situatie. Dat kan door middel van een locatiebezoek, foto's of videopnames. Verder is het raadzaam om een grote plattegrond van de locatie mee te nemen om op tafel te leggen. Een eenvoudige dwarsdoorsnede van de situatie kan ook helpen.

Stap 3: problemen?

Deze stap bestaat uit het gezamenlijk selecteren van alle problematische situaties veroorzaakt door bodemdaling die van toepassing zijn op geselecteerde locatie. In de praktijk zijn dit er altijd meerdere. De problematische situaties zijn allemaal beschikbaar als kaartje. Leg de geselecteerde kaartjes duidelijk zichtbaar op tafel.

Stap 4: oplossingen?

De bedoeling is om een reeks van oplossingen (maatregelen) te selecteren, die bruikbaar zijn als oplossing voor de gesignaleerde problemen. Alle maatregelen staan apart op kaartjes zodat deze bij een probleem kunnen worden gelegd.

Er zijn (bijna) altijd verschillende oplossingen mogelijk voor hetzelfde probleem; ook zijn er vaak combinaties van oplossingen mogelijk. Om dit te structuren is het handig om eerst een leidend probleem te selecteren als vertrekpunt. Dit kan door de vraag 'wat vinden we het grootste probleem?' te stellen.

Bij het gekozen 'leidend probleem' horen in de regel verschillende oplossingen die richtinggevend zijn bij het vinden van oplossingen voor de andere problemen op de locatie. Zo ontstaan verschillende 'wolken' van oplossingen. In het voorbeeld verderop in dit document staat de toegankelijkheid van de bebouwing centraal als probleem. De keuze van de (hoofd)maatregel die dat probleem moet oplossen is zeer bepalend (sturend) voor de andere oplossingen die gekozen worden. Concreet: de keuze om meedurende gebouwen 'op palen' te zetten of niet is zeer bepalend.

Stap 5: discussie!

Door bij stap 4, zo neutraal mogelijk, de opties te verkennen wordt de discussie het beste gevoed. Bij de discussie kan de aanvullende informatie op de maatregelenkaartjes over erfgoedbehoud, beheerintensiteit en kosten behulpzaam zijn. De betrokkenen kunnen reflecteren op de haalbaarheid, de kosten, erfgoedbehoud en esthetische overwegingen van de (verschillende) oplossingsrichtingen. Ook is het mogelijk om 'in gesprek' een set oplossingen (wolk) te kiezen of juist af te wijzen.

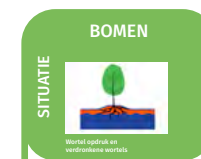
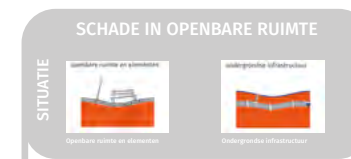
Onderdelen

Problemen

De situaties die zich voordoen bij hoogteverschillen door bodemdaling in de bebouwde omgeving en die zich als probleem kunnen manifesteren zijn in de toolkit in vijf categorieën onderverdeeld:

- (On)toegankelijkheid van gebouwen.
- (On)toegankelijkheid van openbare ruimte.
- Schade in de openbare ruimte.
- Water.
- Bomen.

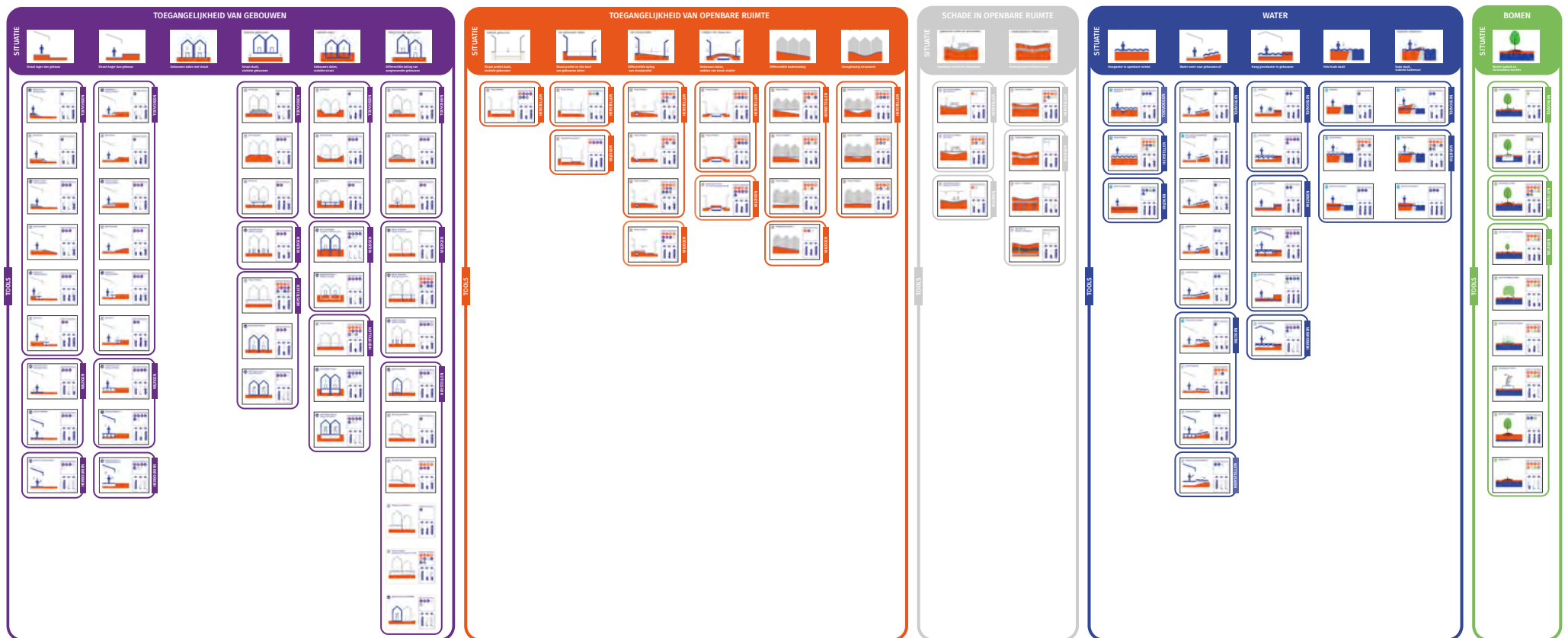
Deze vijf categorieën omvatten een volledig beeld van mogelijke problemen. Bijvoorbeeld entrees tot gebouwen die hoger zijn dan de straat, aangrenzende gebouwen die ongelijkmatig zakken, een straatprofiel waar de straat daalt terwijl de gebouwen op de bestaande hoogte blijven, hoog grondwater in de openbare ruimte of wortelopdruk van bomen, enzovoort.

Oplossingen

Voor de vijf categorieën van problematische situaties is een verzameling van maatregelen ontwikkeld die toegepast kunnen worden om deze problemen op te lossen. De maatregelen zijn georganiseerd in groepen van de minst tot de meest ingrijpende maatregel volgens de volgende indeling:

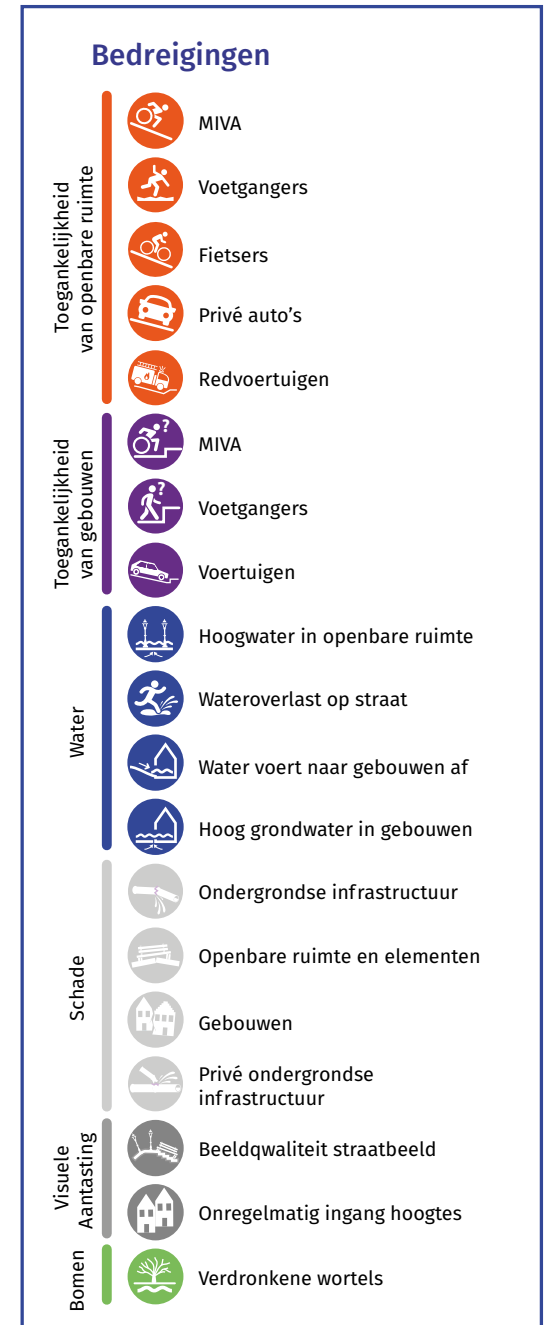
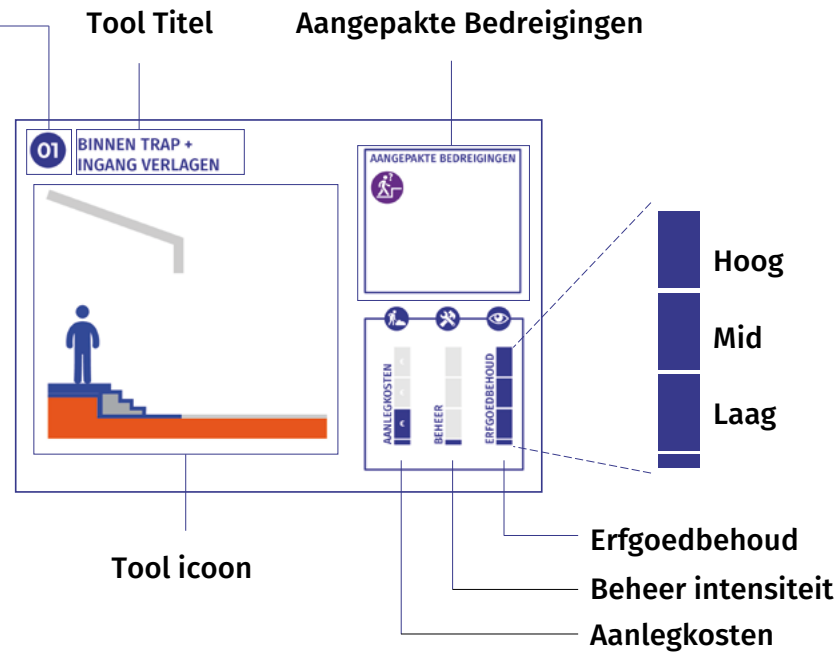
- Herstellen
- Wijzigen
- Herbouwen
- Toevoegen

Maatregelenkaartjes

Elke oplossing is beschreven op een maatregelkaartje. Op het kaartje is de volgende informatie opgenomen:

- 01 Donkere kleur: oplossing in private ruimte
- 02 Lichte kleur: oplossing in openbare ruimte

Voorbeeld

De Vrouwesteeg in de binnenstad van Gouda is een smalle steeg met erfgoed woningen op staal die mee-zakken met de bodem en recente woningen op palen die niet zakken. De steeg wordt gekenmerkt door verhoogde banden en trappen naar de ingangen van de recente gebouwen. In de komende 100 jaar zullen de straat en de gebouwen zowel in het profiel als in de lengterichting met verschillende snelheden verder verzakken. De maximale bodemdaling wordt verwacht aan de voorzijde van de historische gebouwen in het centrale deel van de straat: 40 cm in 100 jaar.

Problemen

De problematische situaties die in de Vrouwesteeg aan de orde zijn:

- Straat lager dan gebouwen
- Gebouwen dalen met de straat
- Straat daalt, stabiele gebouwen
- Ongelijkmatige daling van aangrenzende gebouwen
- Ongelijkmatige bodemdaling
- Onregelmatig straatwerk
- Schade aan openbare ruimte en elementen
- Schade aan ondergrondse infrastructuur
- Hoogwater in openbare ruimte
- Water voert naar gebouwen af
- Hoog grondwater in gebouwen

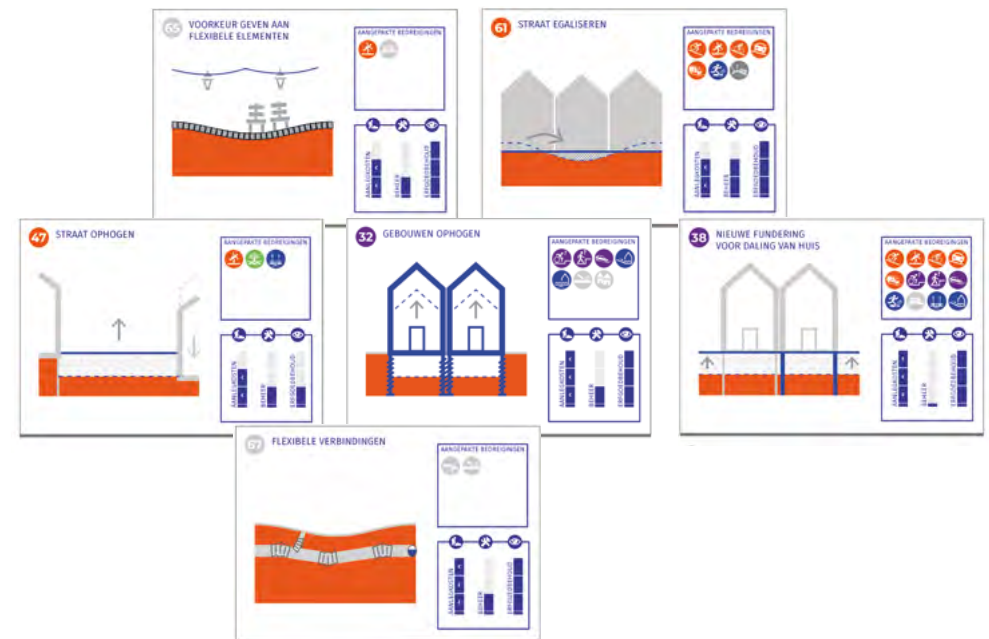

Oplossingsrichting 1: Doorgaan op de huidige weg

Als eerste oplossingsrichting is het voortzetten van de huidige aanpak van bodemdaling in de Vrouwesteeg in beeld. Dat betekent dat er maatregelen ingezet worden voor het toegankelijk houden van de erfgoedpanden: individuele of gedeelde trappen/helling). Dit in combinatie met het (gedeeltelijk) ophogen van de Vrouwesteeg en met plaatselijk plaatsen van extra treden bij de ingang van panden die op palen staan.

Een aparte afwatering voor de erfgoedgebouwen is nodig om te voorkomen dat regenwater de lagere gebouwen instroomt. De Vrouwesteeg ligt in het deel van de binnenstad waar het grondwaterpeil in de toekomst wordt aangepast aan de bodemdaling (indexering) dus er zullen in de toekomst minder problemen zijn met hoog grondwater. Toch is er een nieuw riool met flexibele aansluitingen nodig om rekening te houden met de ongelijkmatige zetting.

Oplossingsrichting 2: Erfgoed opheffen

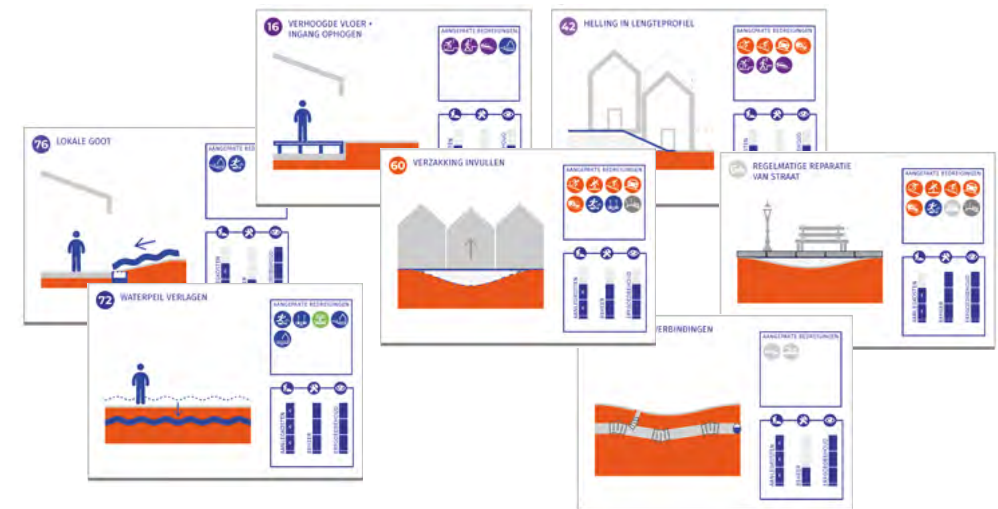
Omdat de steeg smal is, kan het oplossen van de grotere hoogteverschillen tussen de gebouwen ernstige problemen opleveren voor de toegankelijkheid en het beeld van de Vrouwesteeg. Omdat er relatief weinig erfgoedgebouwen zijn, is het een mogelijke oplossing om de monumenten op hetzelfde peil te brengen als de gefundeerde panden. De historische panden worden dan op hoogte gebracht en voorzien van een fundering om verdere daling te voorkomen.

Deze ingreep maakt het vervolgens mogelijk om de openbare ruimte op de hoogte van de gefundeerde panden te brengen, zodat de entrees van alle panden aansluiten op maaiveld. De Vrouwesteeg wordt een 'terp' binnen de verder dalende binnenstad (wat nu op kleinere schaal ook al aan de hand is). Een verhoogde straat zorgt er ook voor dat water zich niet voor de monumentale gebouwen ophoopt en schade aanricht, noch dat er in de toekomst plaatselijk problemen zijn met hoog grondwater. Mogelijk ontstaat wel problemen door de afwatering van de vrouwensteeg richting omliggende straten en/of het noordelijk deel van de Vrouwensteeg.

Oplossingsrichting 3: Nieuwe panden verlagen

Een andere aanpak om de toegankelijkheid van de Vrouwesteeg op te lossen is om de nieuwbouw te verlagen tot de hoogte van de monumentale panden. Dit kan worden bereikt door ze te slopen en lager en zonder diepe fundering te herbouwen. Op deze manier krijgen alle panden een entree die aansluit op de openbare ruimte en blijven ze in dezelfde mate zakken als de rest van de historische stad. Bij deze oplossing wordt de Vrouwensteeg geen 'terp' in de binnenstad en ontstaan er (dus) ook geen afwateringsproblemen naar de omgeving.

Oplossingen verbeeld

Doorgaan op de huidige weg

Als besloten wordt voor het 'doorgaan op de huidige weg' ligt de ontwerppoging in het aanpakken van de (on)toegankelijkheid van de entrees van de panden op paal én op staal met name in de openbare ruimte. In deze situatie handhaven we de huidige hoogte van het straatniveau ook op termijn. Enerzijds blijven de nieuwere huizen nog steeds boven het straatniveau liggen. Er zijn een paar treden nodig om de huizen toegankelijk te houden. Anderzijds is het zo dat de oude gebouwen ongeveer 60 cm lager liggen. Daarvoor zijn in de openbare ruimte steviger ingrepen nodig.

De toegankelijkheid van de monumentale panden op staal wordt gewaarborgd door een lagere entreezone van ten minste 1,20 m breed vóór deze gebouwen te realiseren. Aangezien het hoogteverschil tussen de aangrenzende gebouwen aan de noordzijde groter is moet het hoogteverschil daar overbrugd worden met traptreden. Aan de zuidzijde kan een hellingbaan toegang verschaffen voor minder validen. Een leuning is noodzakelijk omdat de verlaagde ingang 60 cm onder straatniveau ligt.

Hoewel een oplossing voor de problematiek, is er sprake van een verdere fragmentatie en verrommeling van de Vrouwesteeg bij deze oplossing. De erfgoedpanden raken ruimtelijk geïsoleerd en de steeg wordt smaller en verder opgedeeld. De toegang van de straat voor hulpdiensten wordt beperkt. Er is weinig ruimte voor bijvoorbeeld vergroening.

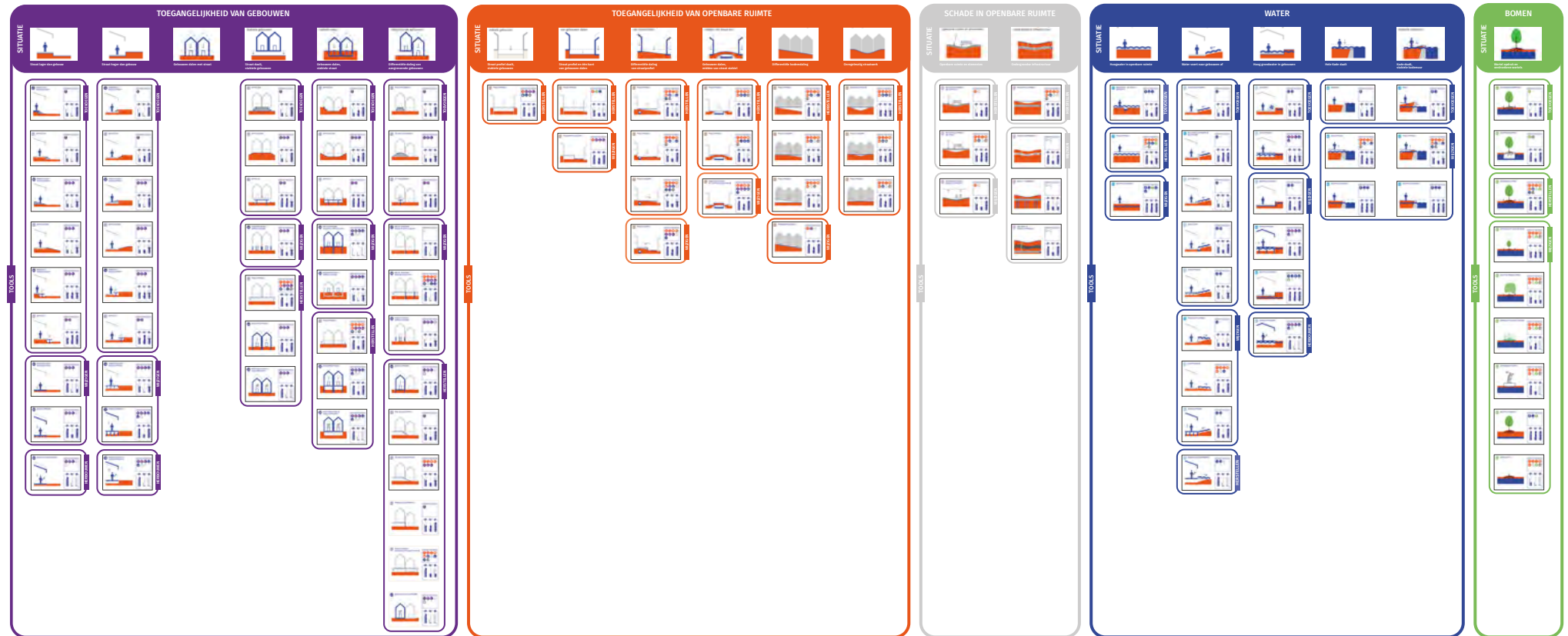

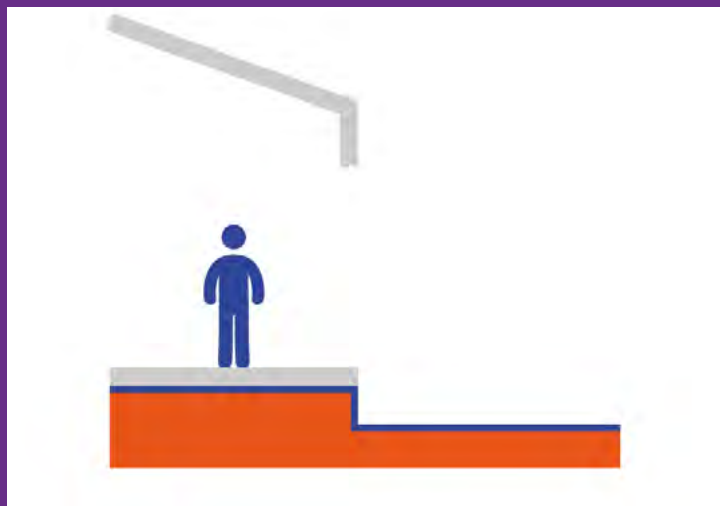
Erfgoed ophogen

Het ophogen van de erfgoedgebouwen tot dezelfde hoogte als de woningen op paal is ook een ontwerpoptie. De inrichting van de openbare ruimte is uiterst eenvoudig omdat er dan nauwelijks hoogteverschillen zijn. De Vrouwesteeg kan in deze oplossingsrichting een leefbaar woonerf worden, zonder banden, randen, trappen en hellingen. Door de banden en randen weg te halen, is er ruimte voor een groenere steeg en zelfs met 60 cm diepe geveltuinen is er nog genoeg ruimte voor circulatie en verblijf.

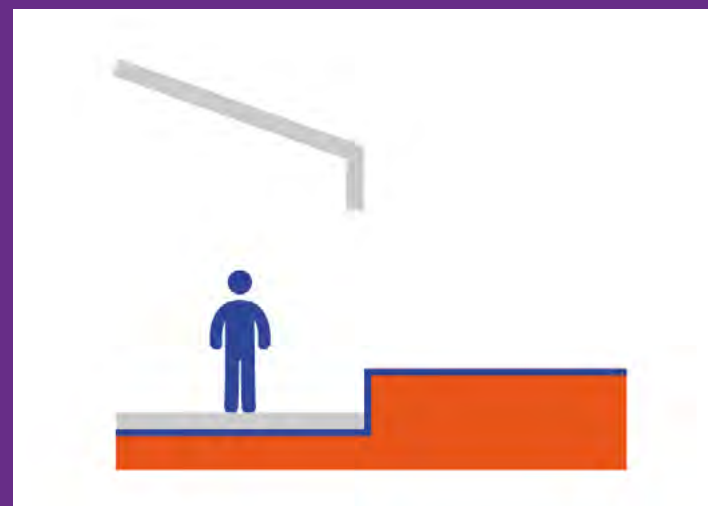

Onderdelen van de toolkit om uit te printen

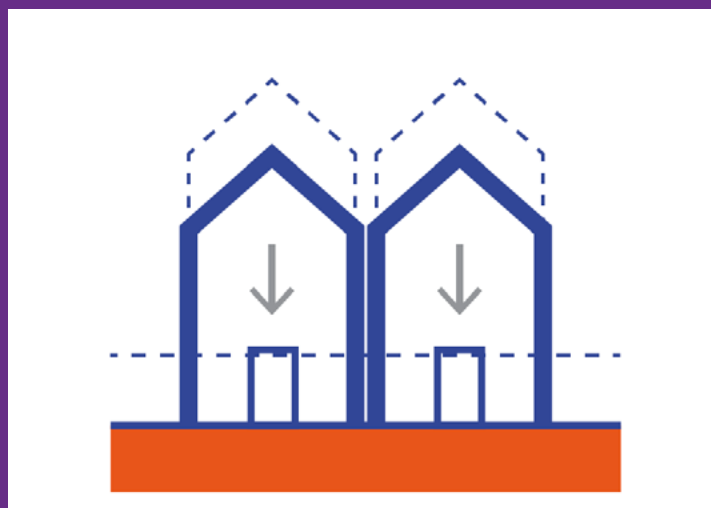

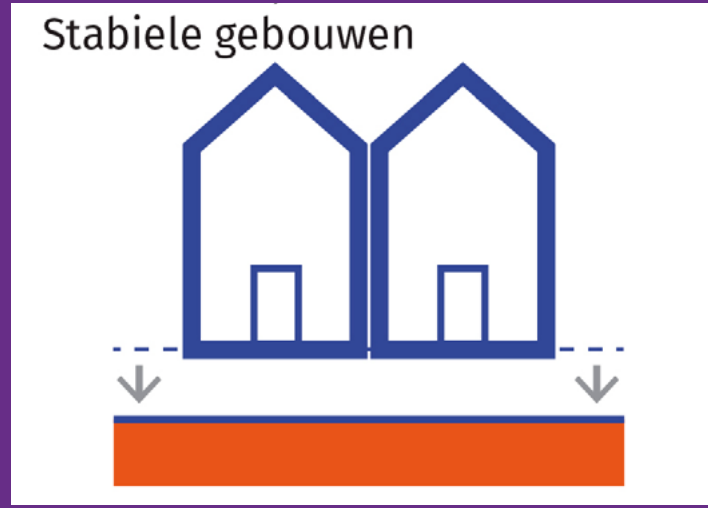
Straat lager dan gebouw

Straat hoger dan gebouw

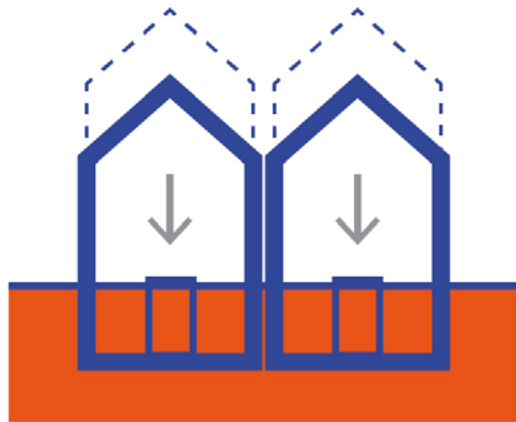

Gebouwen dalen met straat

Straat daalt,
stabiele gebouwen

stabiele straat

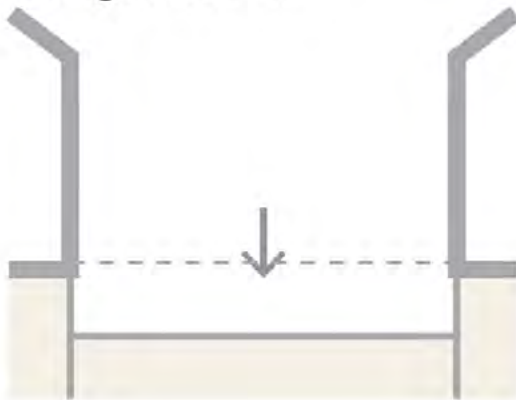
Gebouwen dalen,
stabiele straat

aangrenzende gebouwen

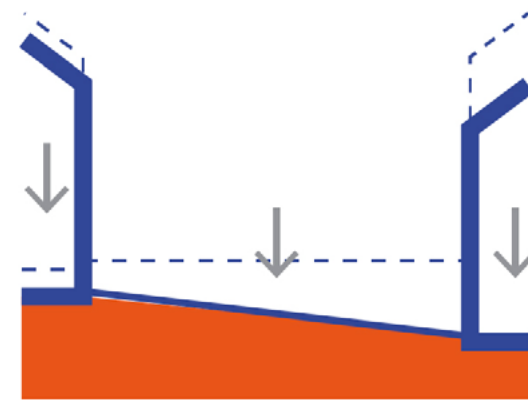
Differentiële daling van
aangrenzende gebouwen

stabiele gebouwen

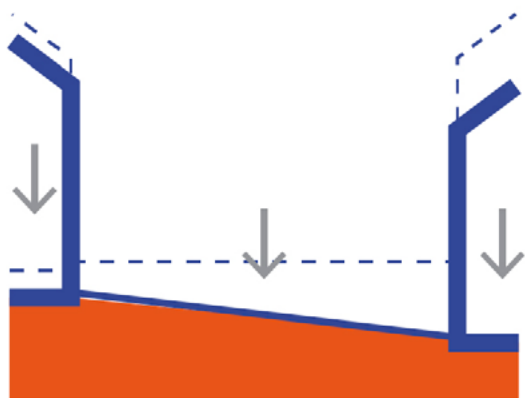
Straat profiel daalt,
stabiele gebouwen

van straatprofiel

Differentiële daling
van straatprofiel

van straatprofiel

Differentiële daling
van straatprofiel

midden van straat niet

Gebouwen dalen,
midden van straat stabiel

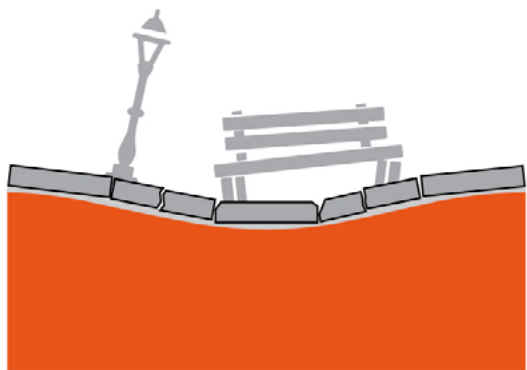

Differentiële bodemdaling

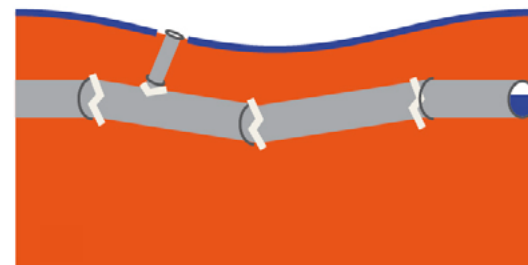
Onregelmatig straatwerk

openbare ruimte en elementen

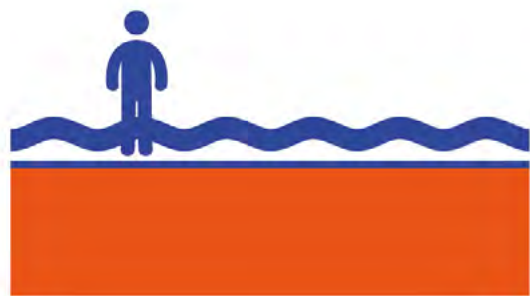

Openbare ruimte en elementen

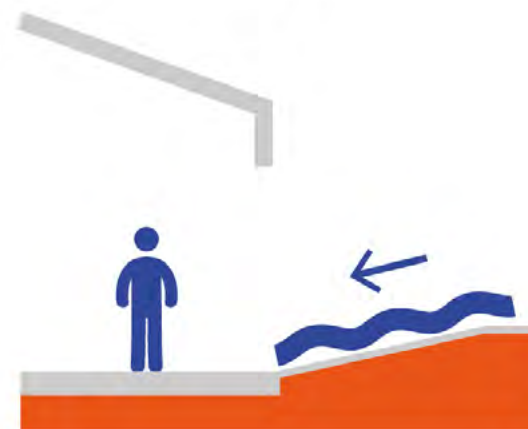
ondergrondse infrastructuur

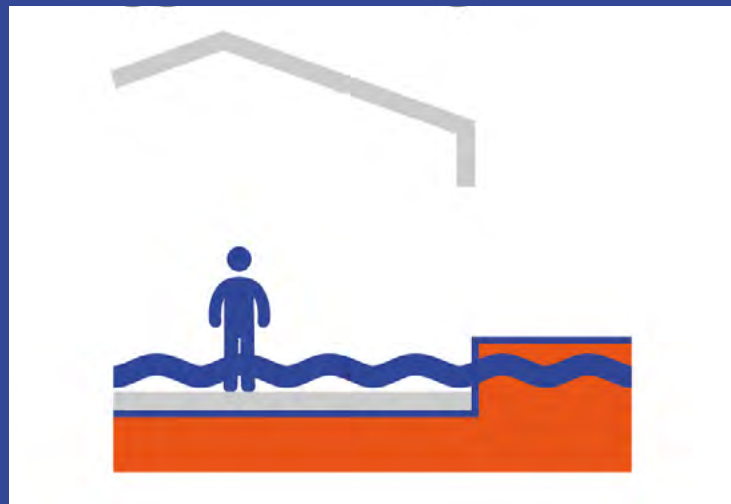
Ondergrondse infrastructuur

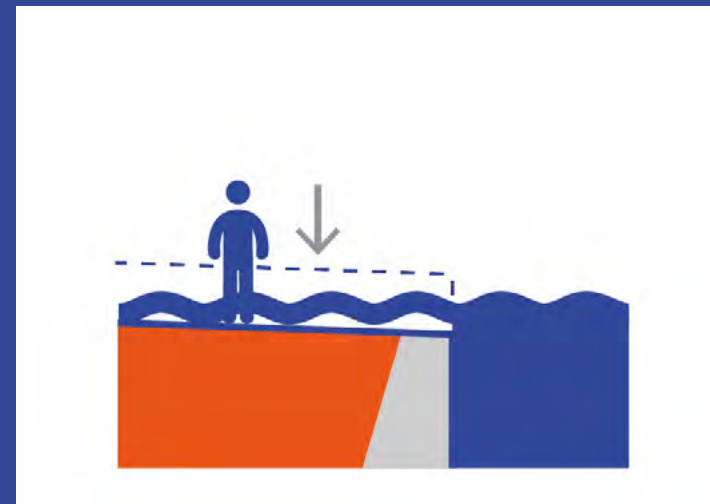
Hoogwater in openbare ruimte

Water voert naar gebouwen af

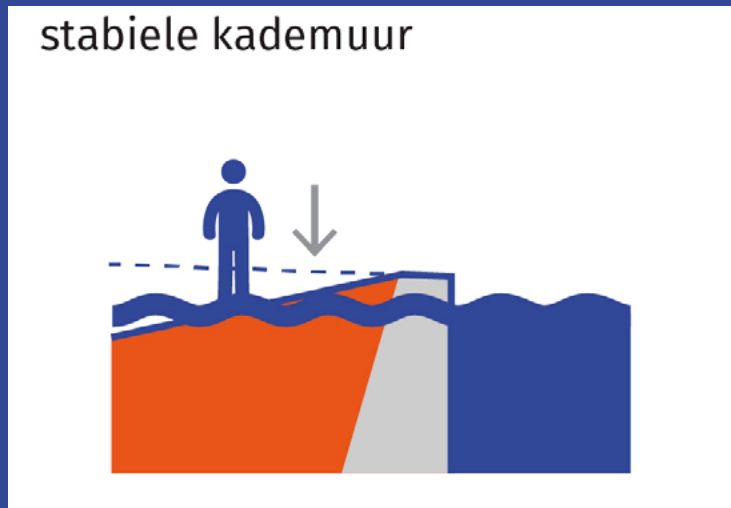

Hoog grondwater in gebouwen

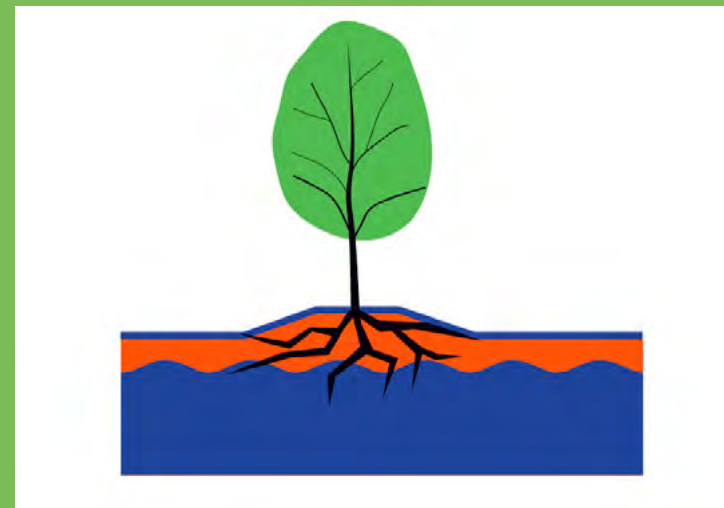

Hele Kade daalt

stabiele kademuur

Kade daalt,
stabiele kademuur

Wortel opdruk en
verdrongene wortels

01 BINNEN TRAP + INGANG VERLAGEN

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

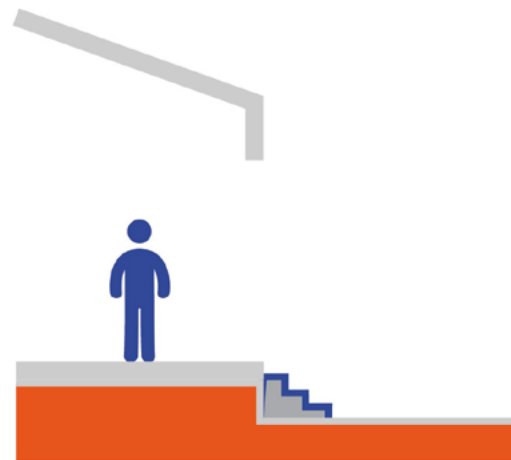

AANLEGKOSTEN

BEHEER

ERFGOEDBEHOUD

02 BUITEN TRAP

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

AANLEGKOSTEN

BEHEER

ERFGOEDBEHOUD

03 BINNEN HELLING + INGANG VERLAGEN

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

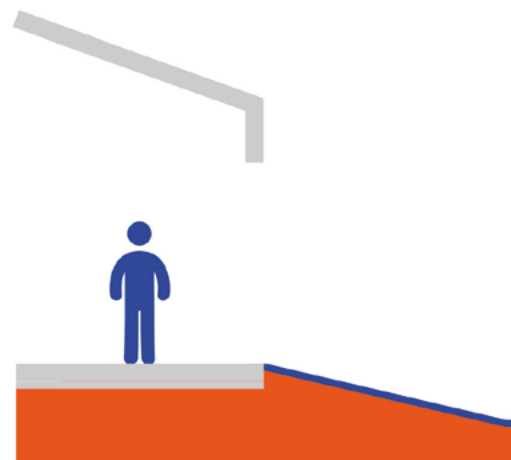

AANLEGKOSTEN

BEHEER

ERFGOEDBEHOUD

04 BUITEN HELLING

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

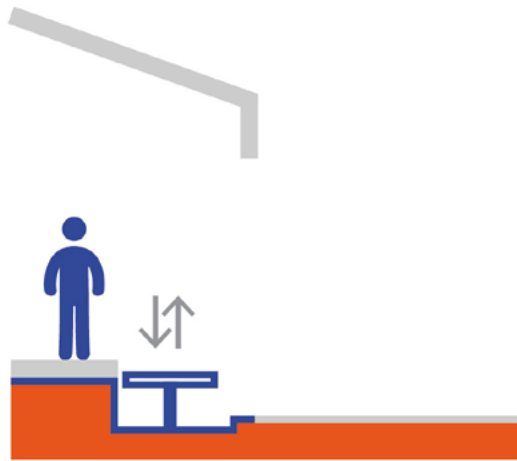

AANLEGKOSTEN

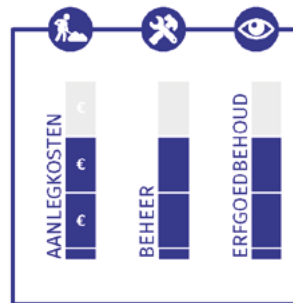
BEHEER

ERFGOEDBEHOUD

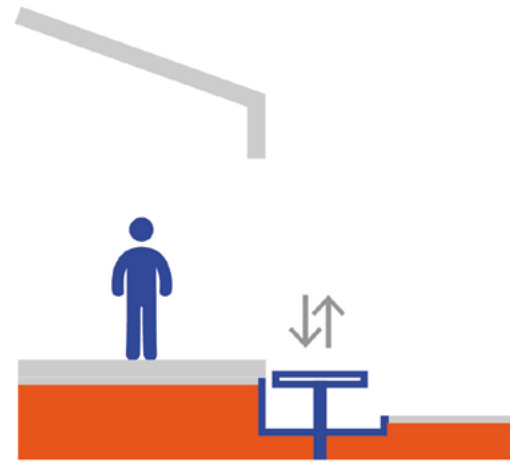
05 BINNEN LIFT + INGANG VERLAGEN

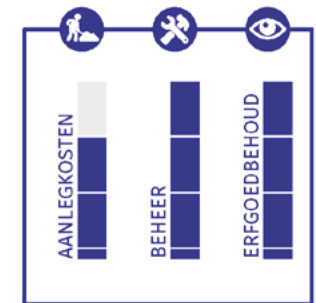
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

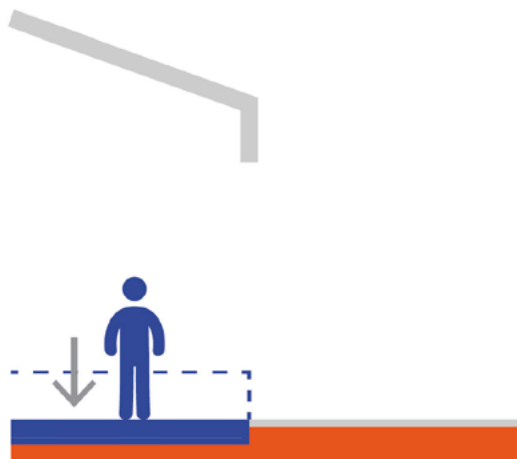
06 BUITEN LIFT

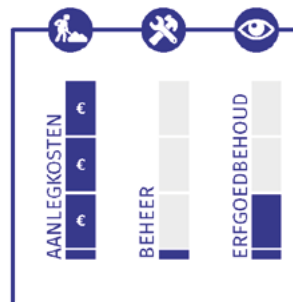
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

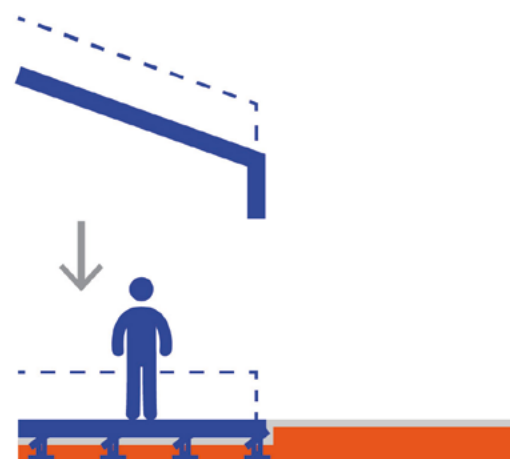
07 VERLAAGDE VLOER + INGANG VERLAGEN

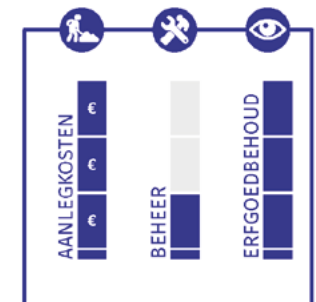
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

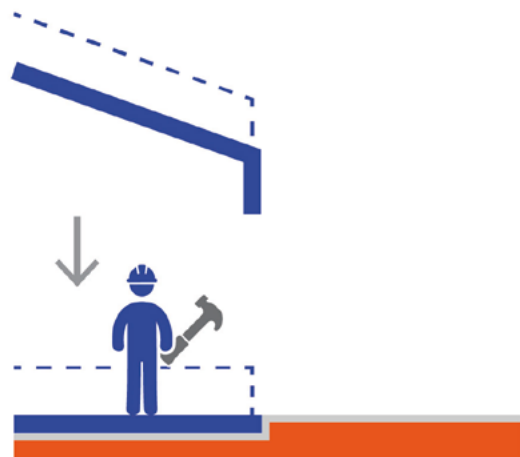
08 GEBOUW VERLAGEN

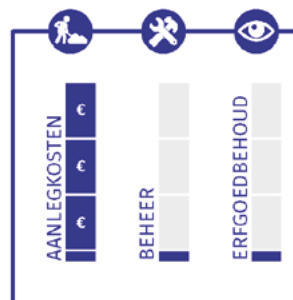
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

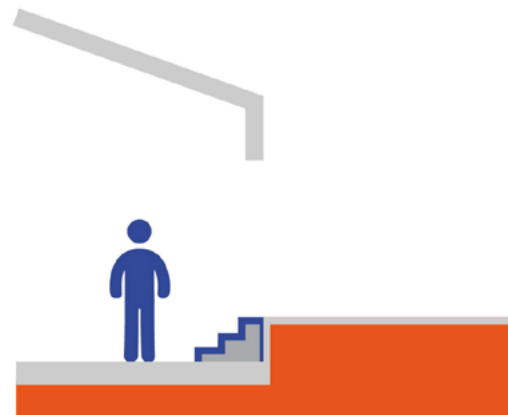
09 SLOPEN EN LAGER BOUWEN

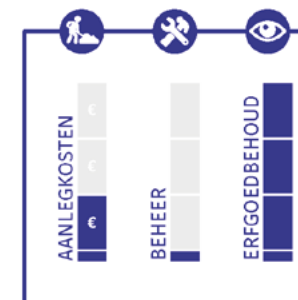
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

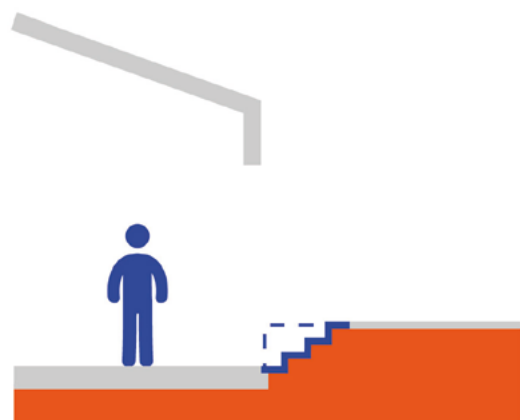
10 BINNEN TRAP + INGANG OPHOGEN

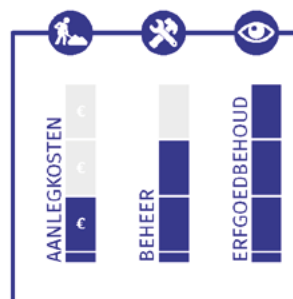
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

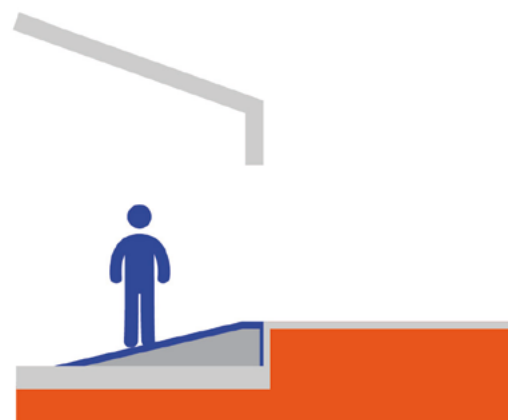
11 BUITEN TRAP

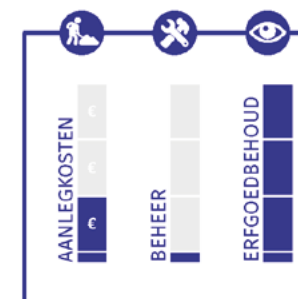
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

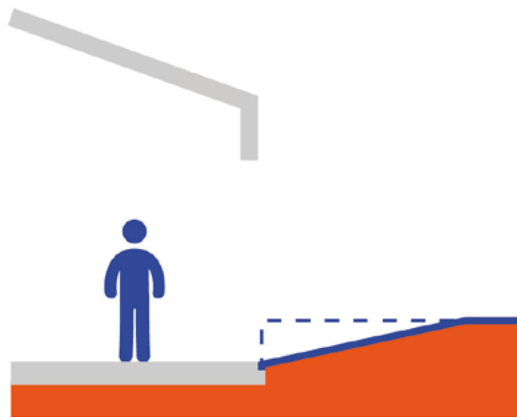
12 BINNEN HELLING + INGANG OPHOGEN

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

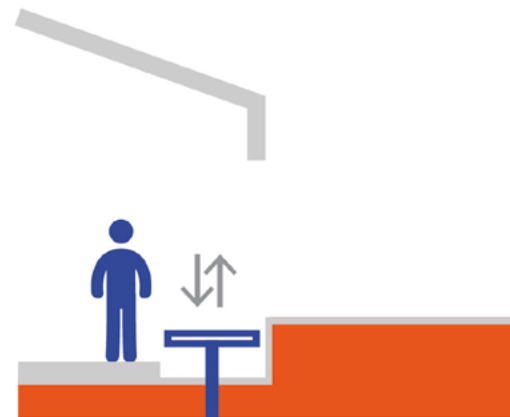
13 BUITEN HELLING

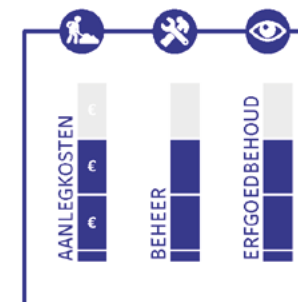
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

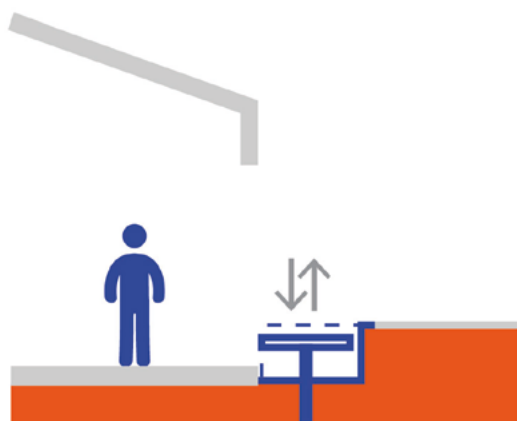
14 BINNEN LIFT + INGANG OPHOGEN

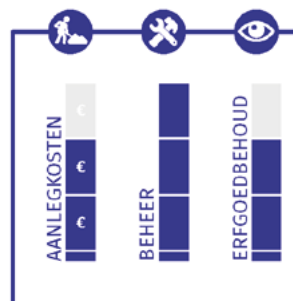
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

15 BUITEN LIFT

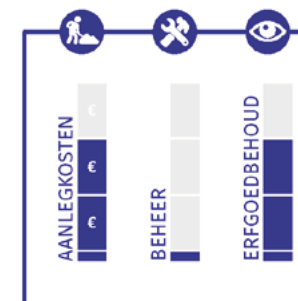
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

16 VERHOOGDE VLOER + INGANG OPHOGEN

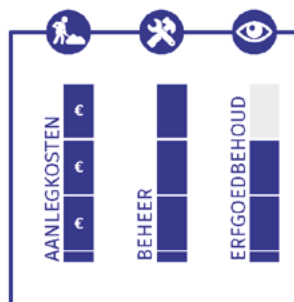
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

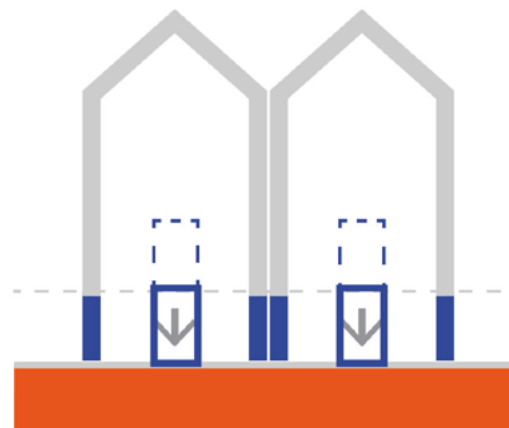
21 BUITEN LIFT

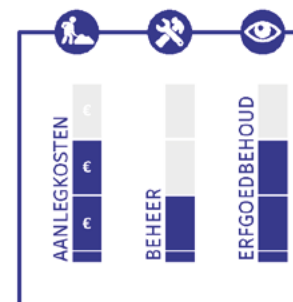
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

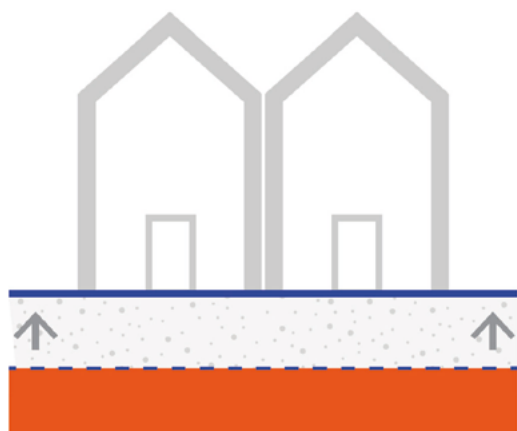
22 VERLAAGDE INGANG + BINNEN OPLOSSING

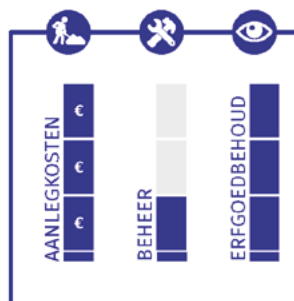
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

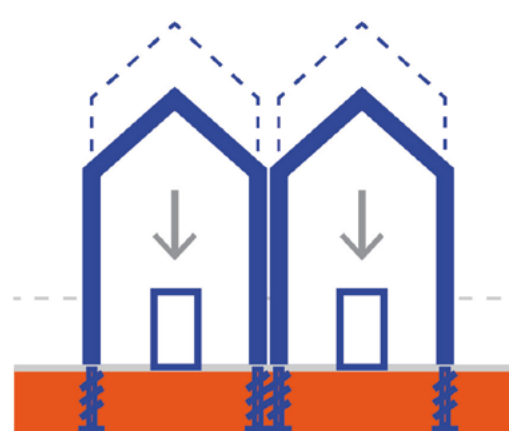
23 STRAAT OPHOGEN

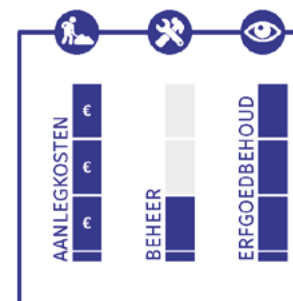
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

24 GEBOUWEN VERLAGEN

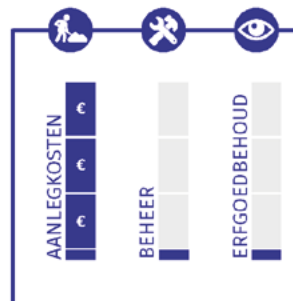
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

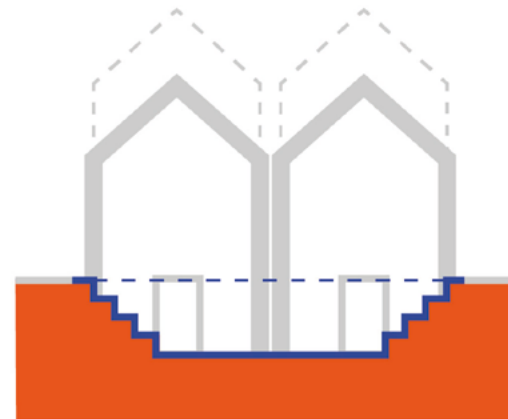
25 GEBOUWEN SLOPEN EN LAGER HERBOUWEN

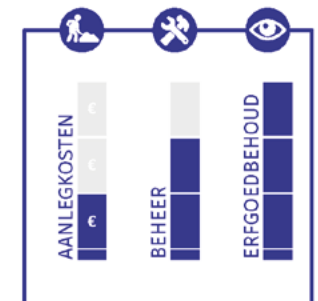
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

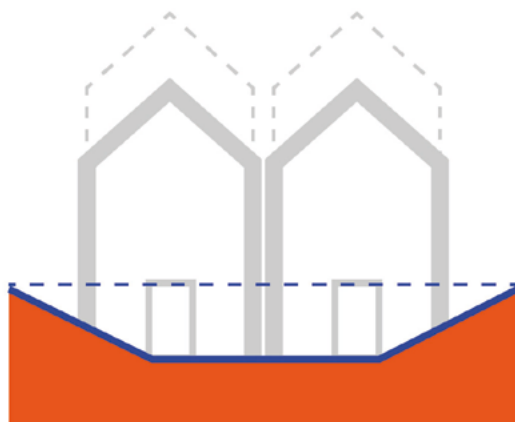
26 BUITEN TRAP

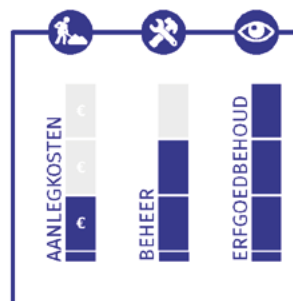
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

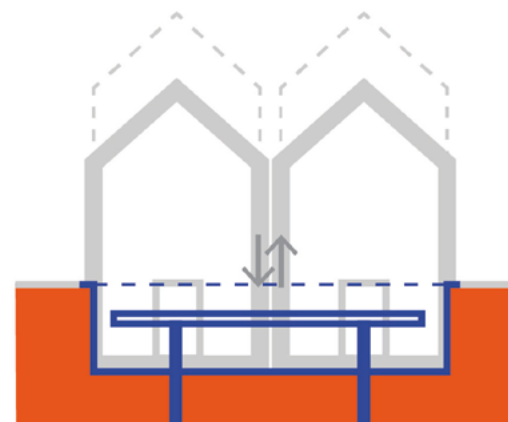
27 BUITEN HELLING

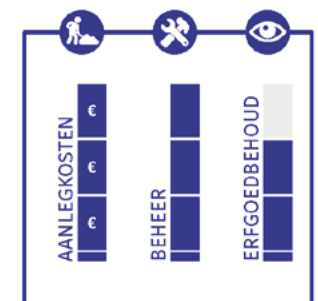
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

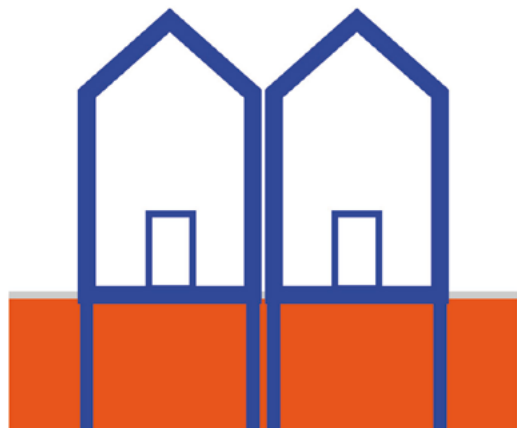
28 BUITEN LIFT

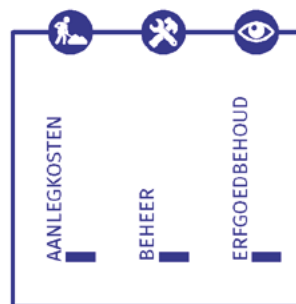
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

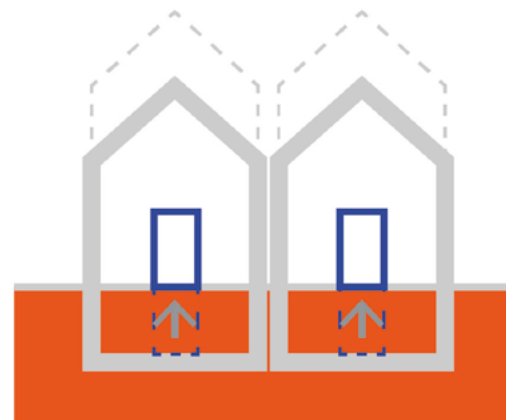
29 NIEUWE FUNDERING VOORKOMT VERDERE DALING

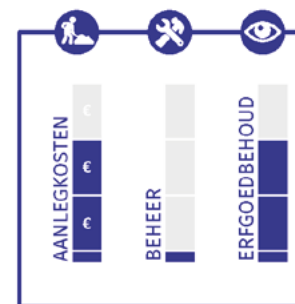
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

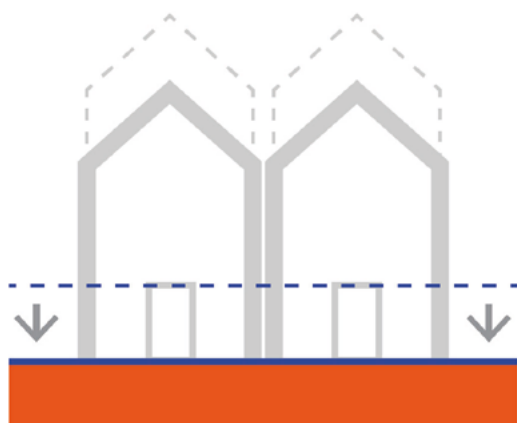
30 INGANGEN OPHOGEN + BINNEN OPLOSSING

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

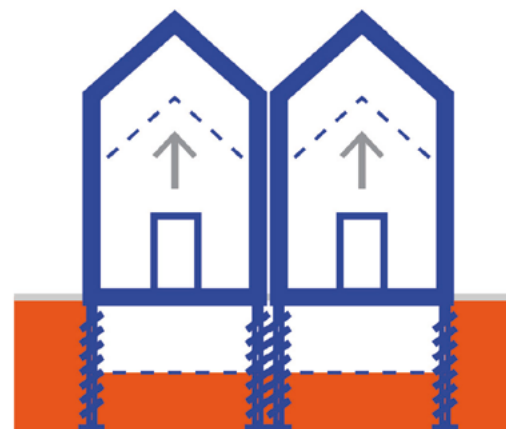
31 STRAAT VERLAGEN

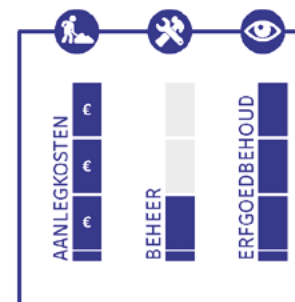
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

32 GEBOUWEN OPHOGEN

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

33 GEBOUWEN SLOPEN EN HOGER HERBOUWEN

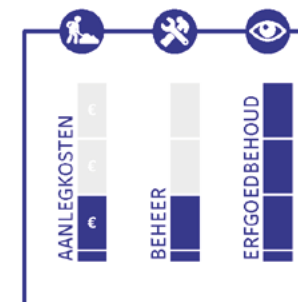
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

34 TRAP VOOR GEBOUW

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

35 HELLING VOOR GEBOUW

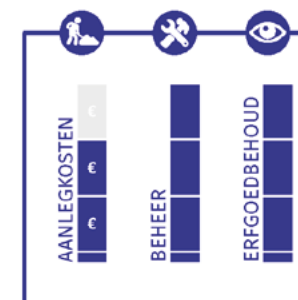
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

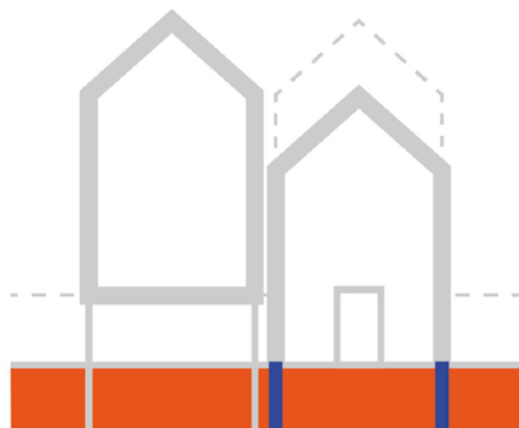
36 LIFT VOOR GEBOUW

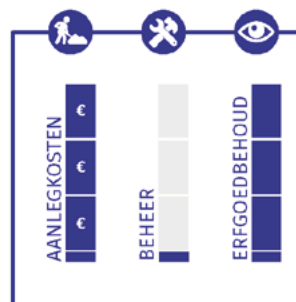
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

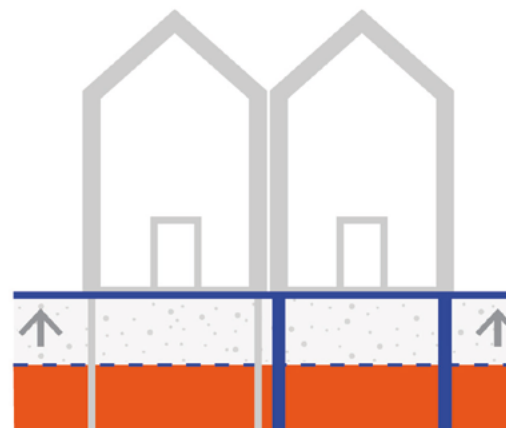
37 NIEUWE FUNDERING VOORKOMT VERDER DALING

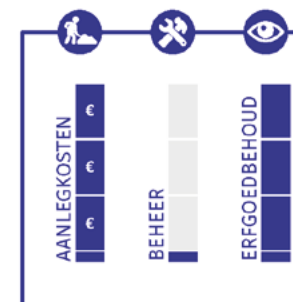
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

38 NIEUWE FUNDERING VOOR DALING VAN HUIS

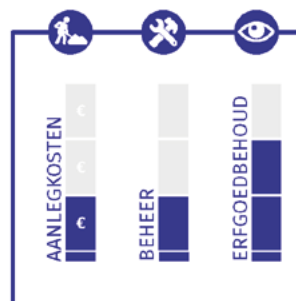
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

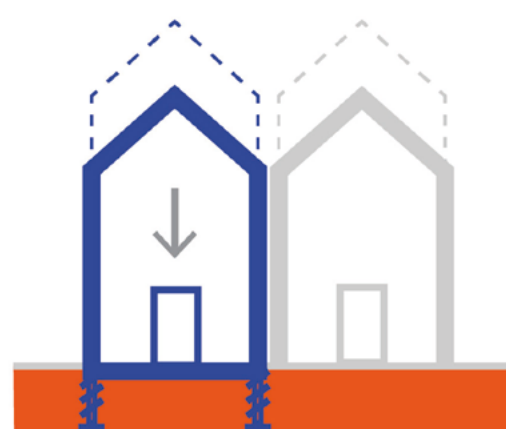
39 INGANG VERLAGEN + BINNEN OPLOSSING

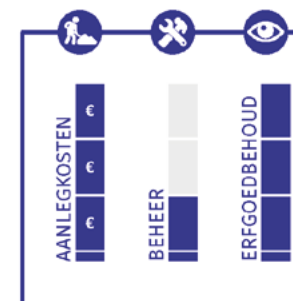
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

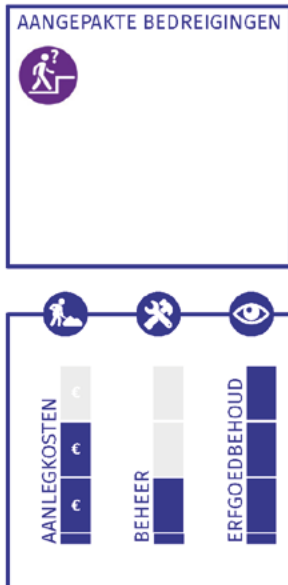
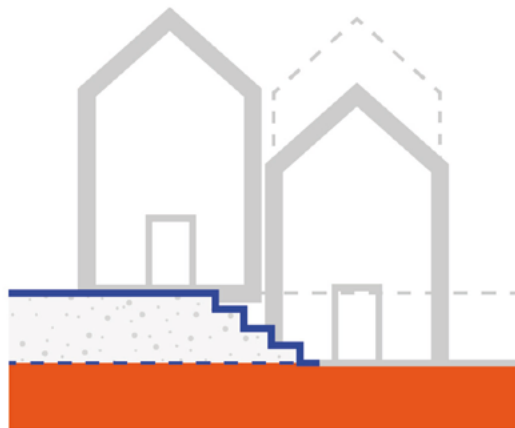
40 GEBOUW VERLAGEN

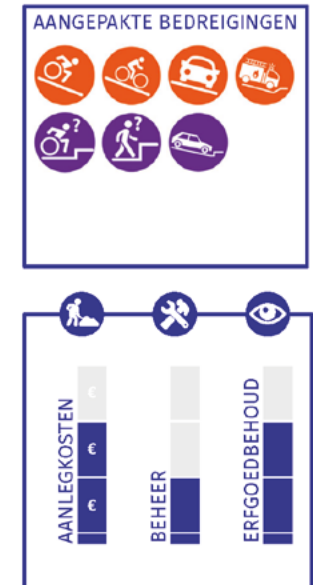
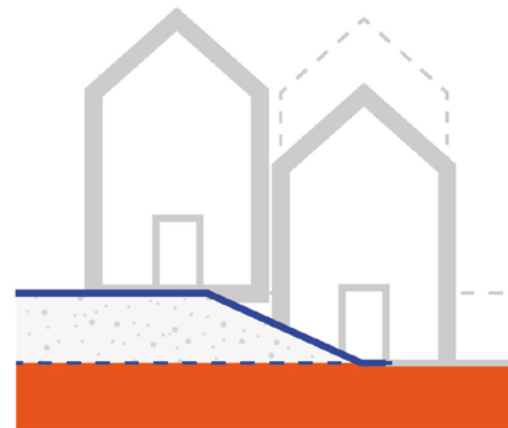
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

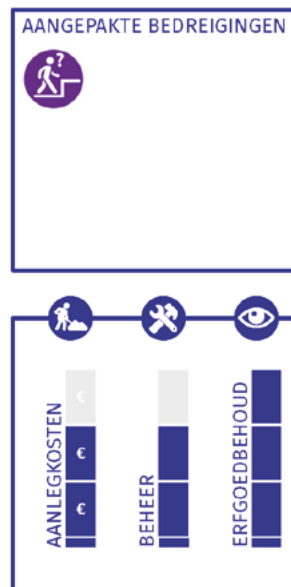
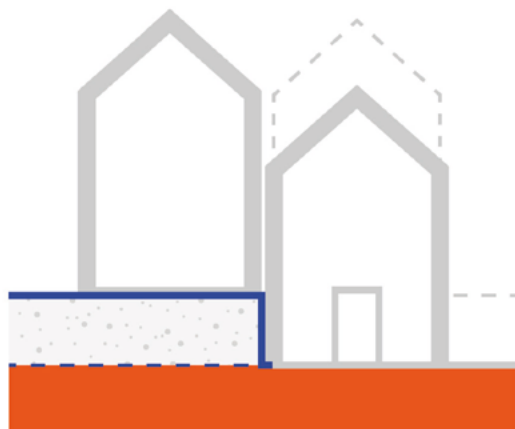
41 TRAP IN LENGTEPROFIEL

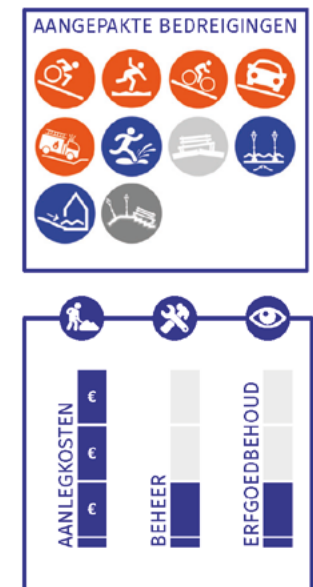
42 HELLING IN LENGTEPROFIEL

43 TERRAS IN LENGTEPROFIEL

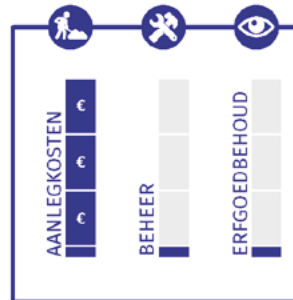
44 STRAAT OPHOGEN + OPLOSSING VOOR LAGER GEBOUW

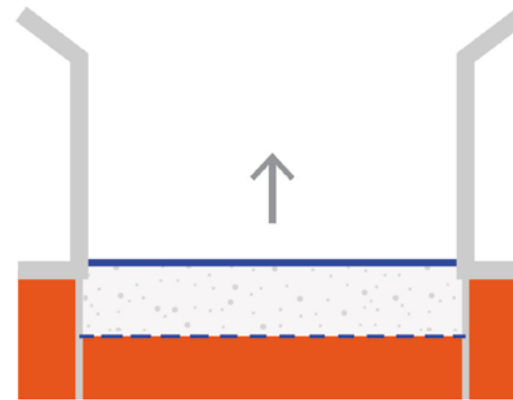
45 SLOPEN EN LAGER HERBOUWEN

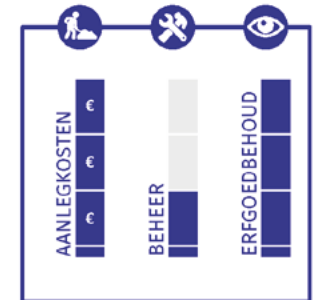
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

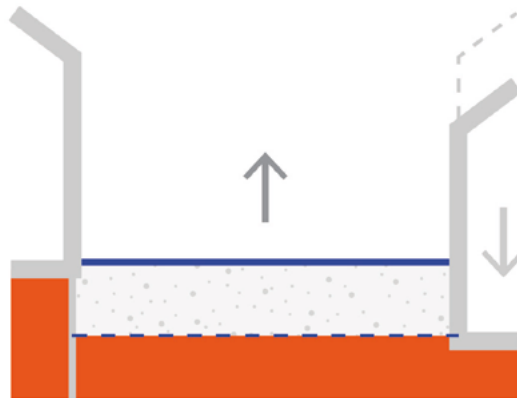
46 STRAAT OPHOGEN

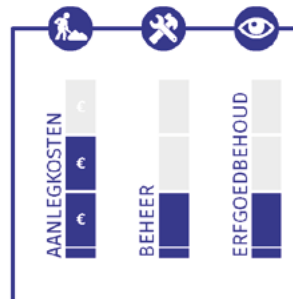
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

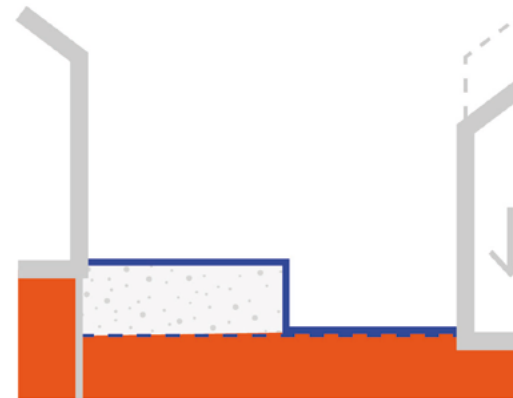
47 STRAAT OPHOGEN

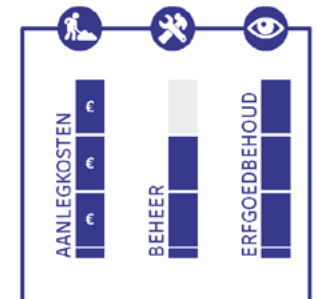
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

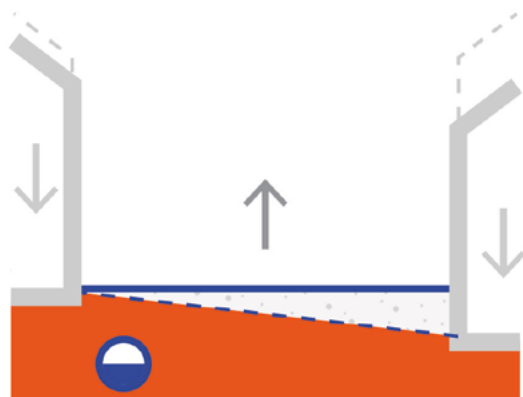
48 STRAATPROFIEL SPLITSSEN

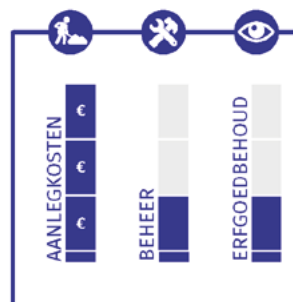
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

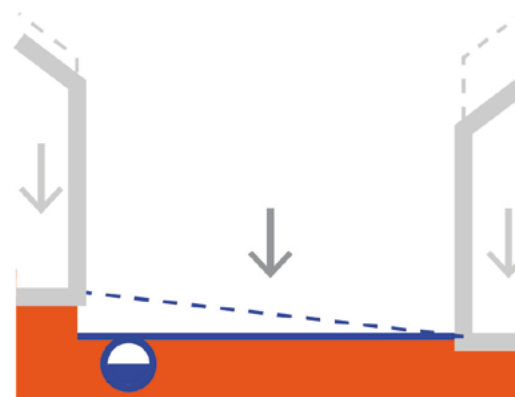
49 STRAAT OPHOGEN

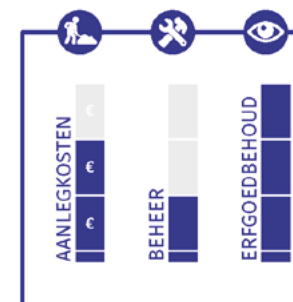
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

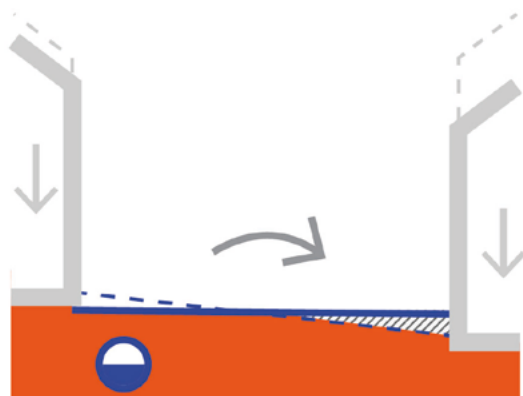
50 STRAAT VERLAGEN

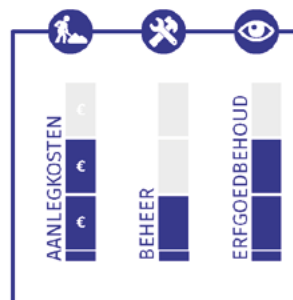
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

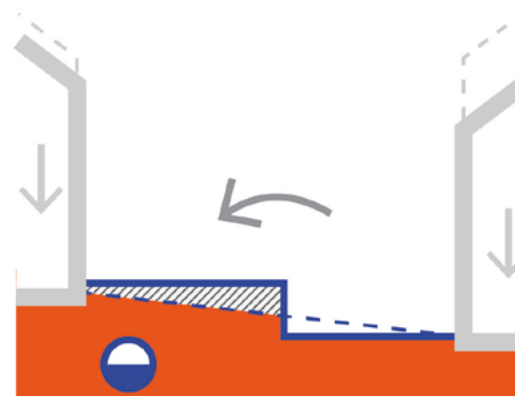
51 STRAAT EGALISEREN

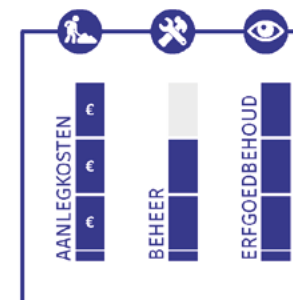
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

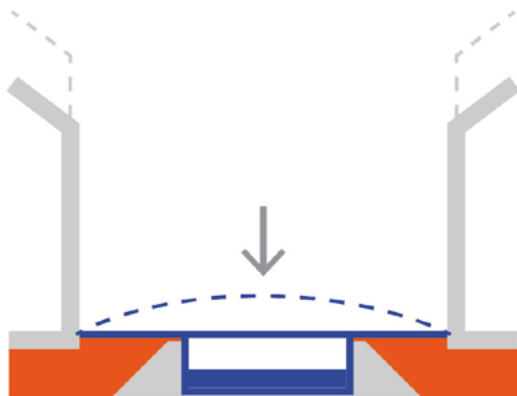
52 PROFIEL SPLITSSEN

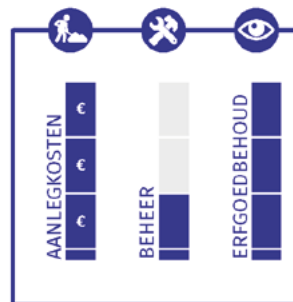
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

53 STRAAT VERLAGEN

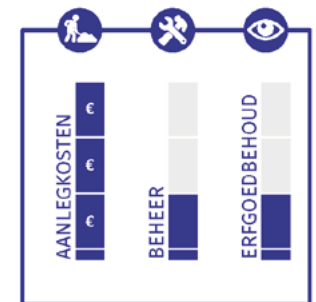
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

54 STRAAT OPHOGEN

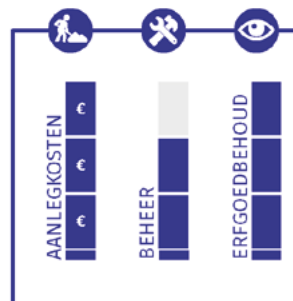
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

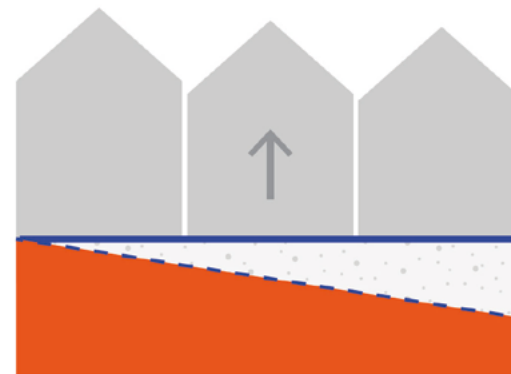
55 STRAAT SPLITSEN MET MET VERHOOGDE MIDDENBERM

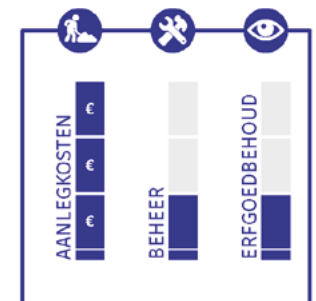
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

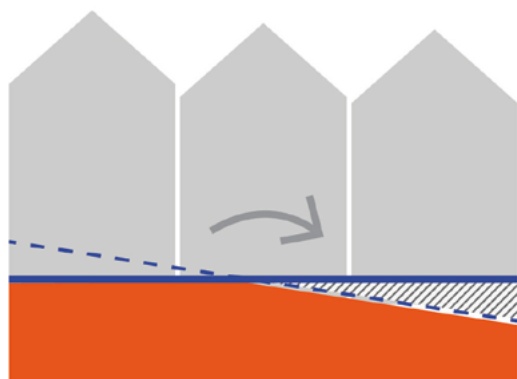
56 STRAAT OPHOGEN

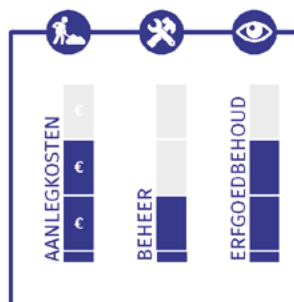
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

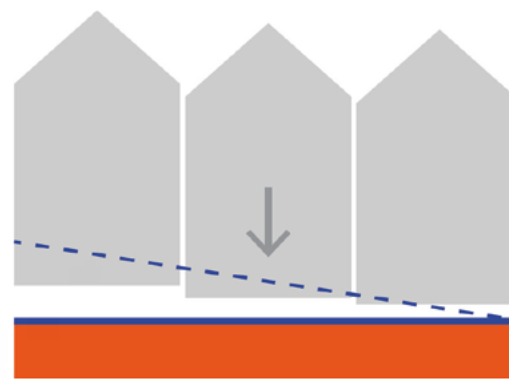
57 STRAAT EGALISEREN

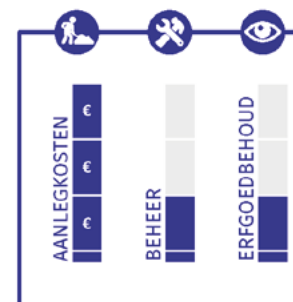
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

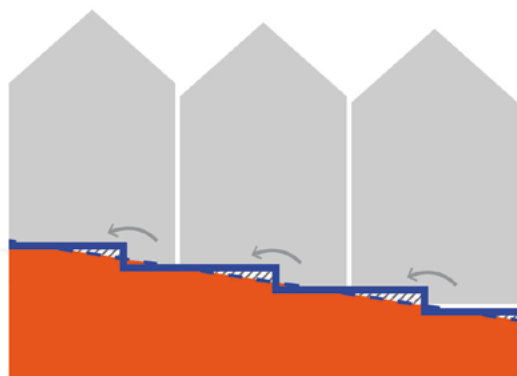
58 STRAAT VERLAGEN

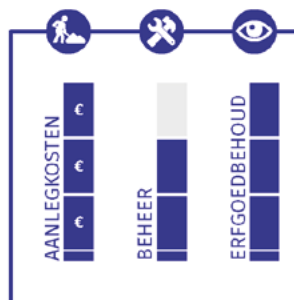
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

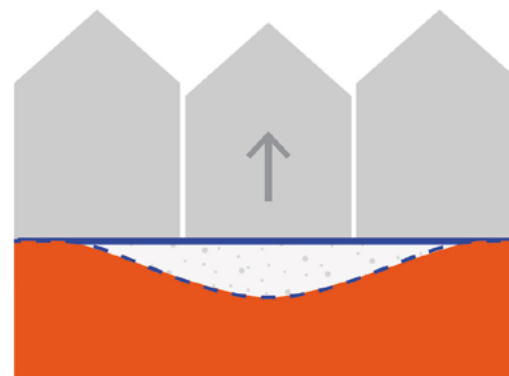
59 TERRASVORMIGE STRAAT

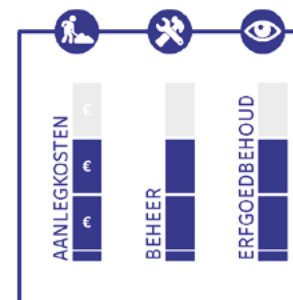
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

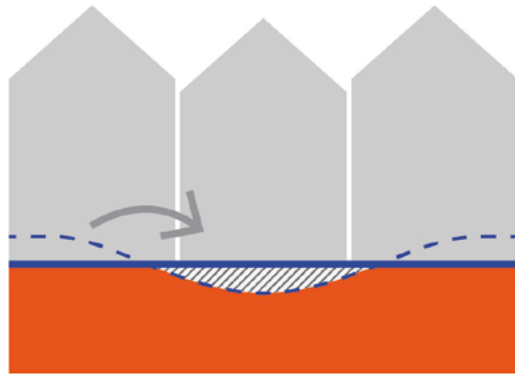
60 VERZAKKING INVULLEN

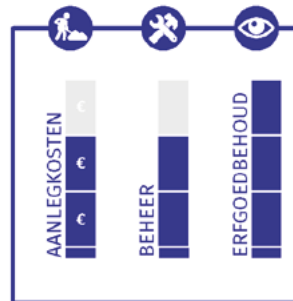
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

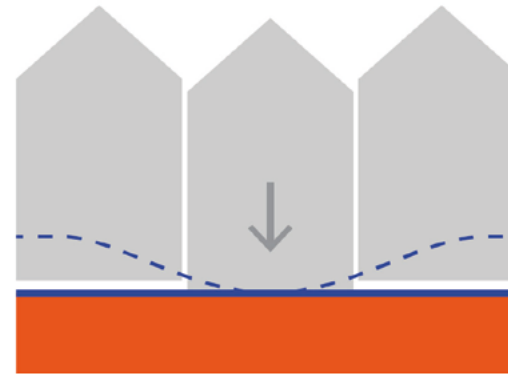
61 STRAAT EGALISEREN

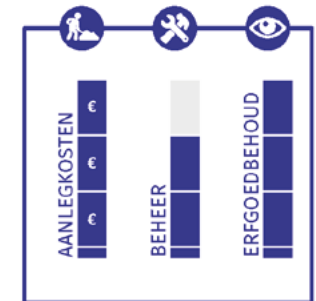
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

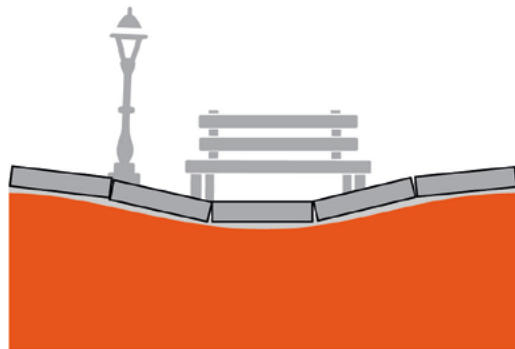
62 STRAAT VERLAGEN

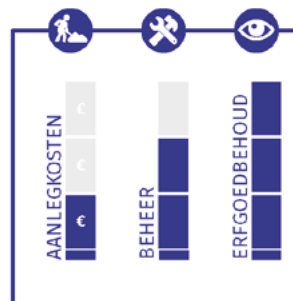
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

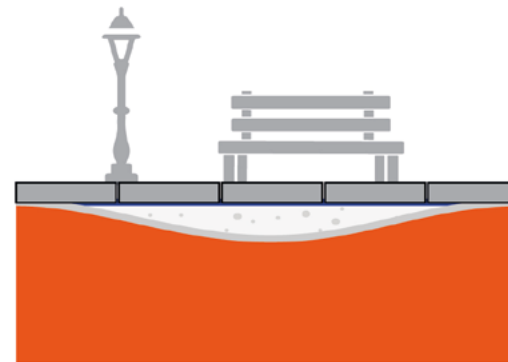
63 REGELMATIGE REPARATIE VAN ELEMENTEN

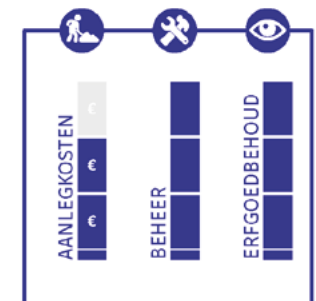
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

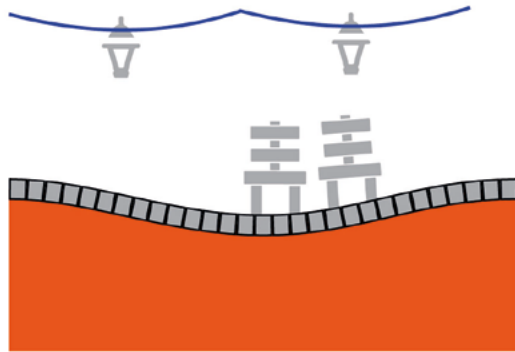
64 REGELMATIGE REPARATIE VAN STRAAT

AANGEPASTE BEDREIGINGEN

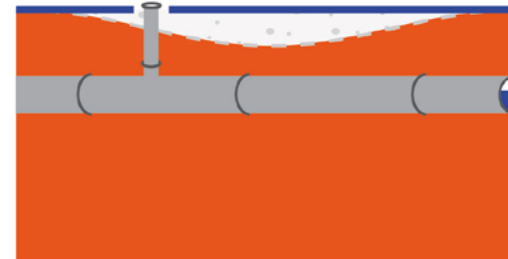
65 VOORKEUR GEVEN AAN FLEXIBELE ELEMENTEN

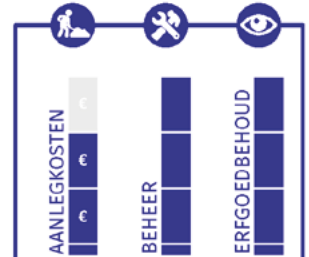
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

66 REGELMATIGE REPARATIE

AANGEPASTE BEDREIGINGEN

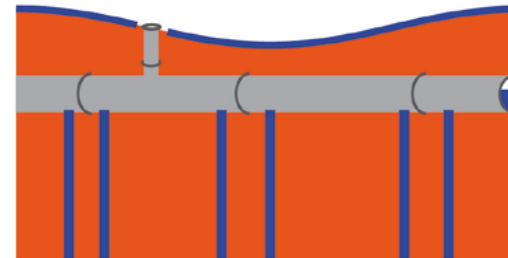
67 FLEXIBELE VERBINDINGEN

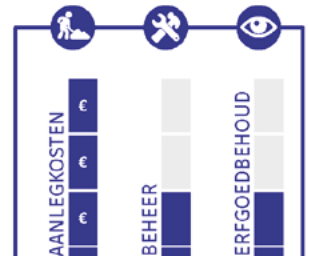
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

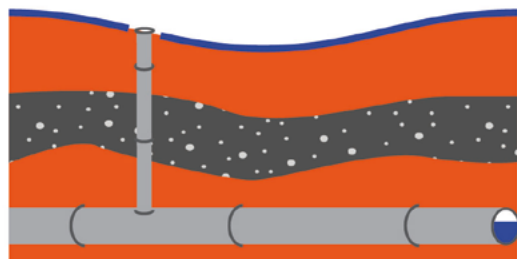
68 RIOOL OP FUNDERING

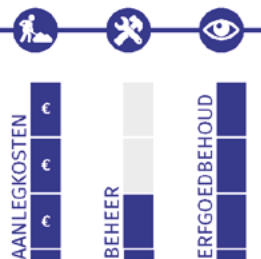
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

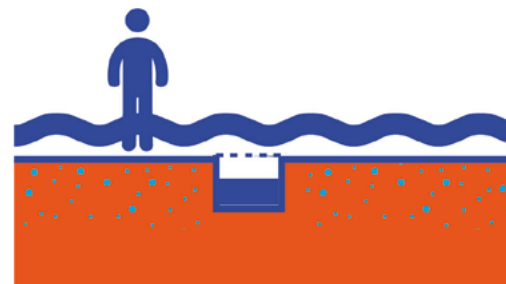
69 DIEP RIOOL OP STABIELE GRONDLAAG

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

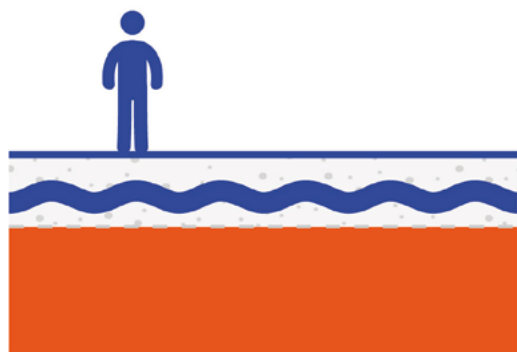
70 AFWATERING / INFILTRATIE VERBETEREN

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

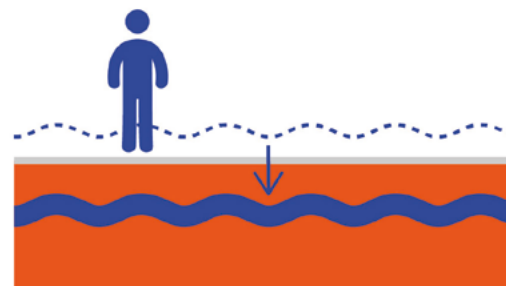
71 STRAAT OPHOGEN

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

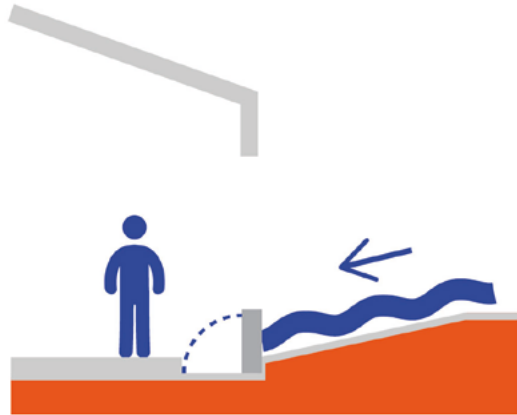
72 WATERPEIL VERLAGEN

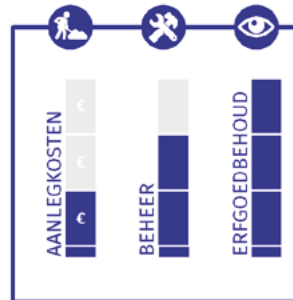
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

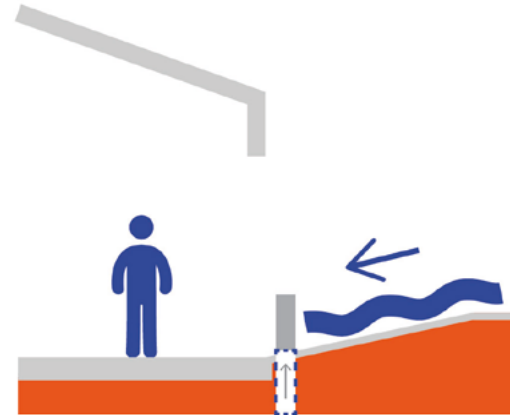
73 TIJDELIJK WATERKERING

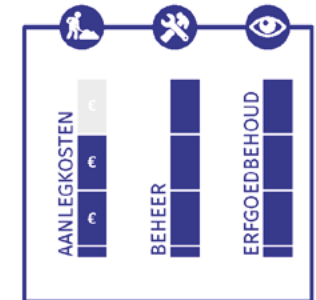
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

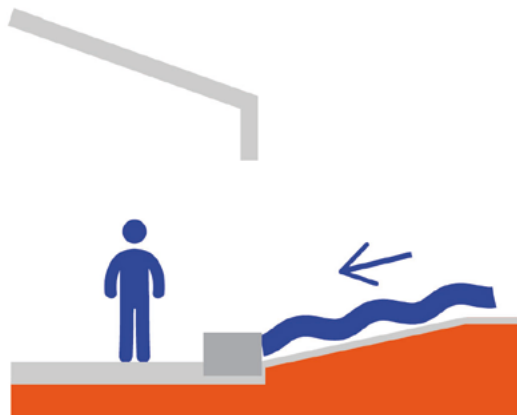
74 COLLECTIEVE AUTOMATISCHE WATERKERING

AANGEPASTE BEDREIGINGEN

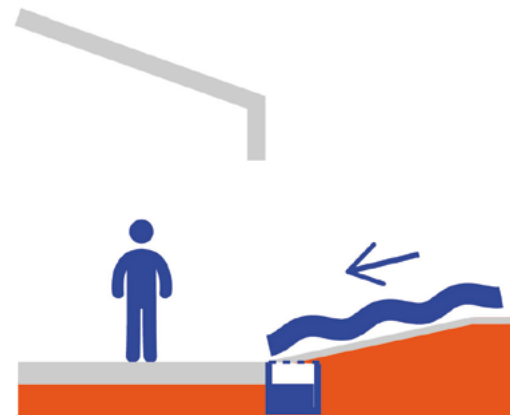
75 VASTE DREMPEL

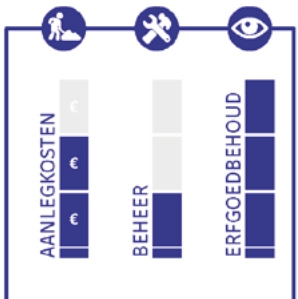
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

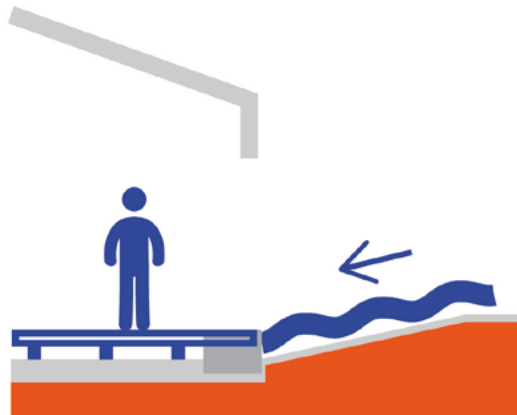
76 LOKALE GOOT

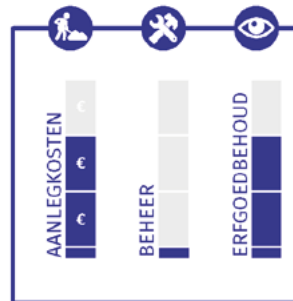
AANGEPASTE BEDREIGINGEN

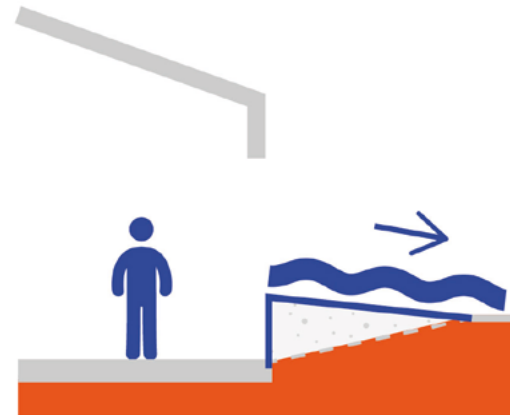
77 VLOER OPHOGEN

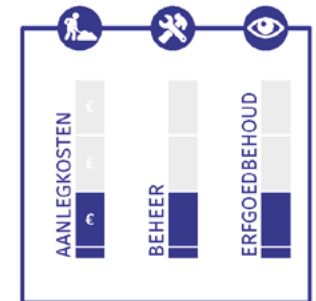
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

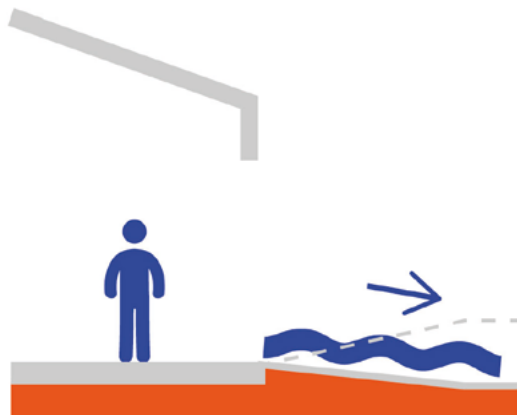
78 STRAAT KANT OPHOGEN

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

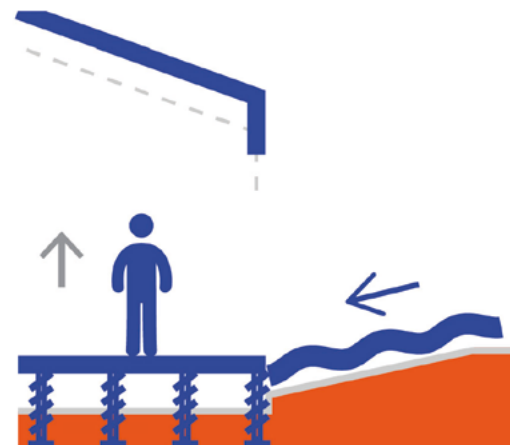
79 STOEP VERLAGEN

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

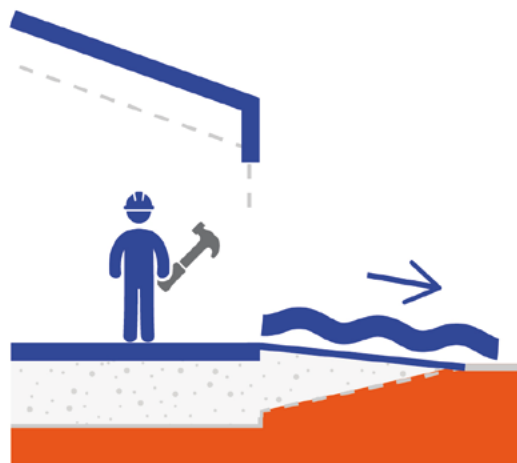
80 GEBOUW OPHOGEN

AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

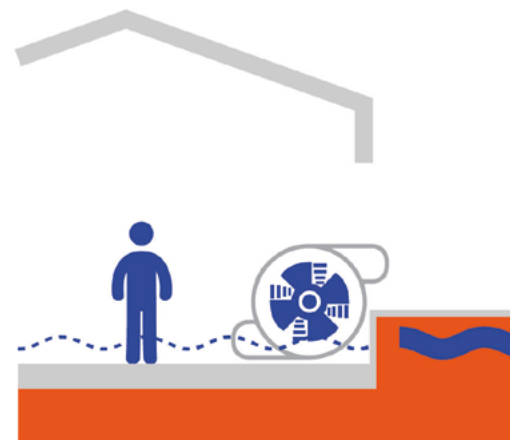
81 GEBOUW HOGER HERBOUWEN

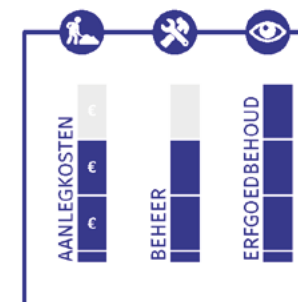
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

82 HUIS POMP

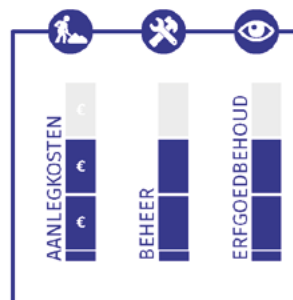
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

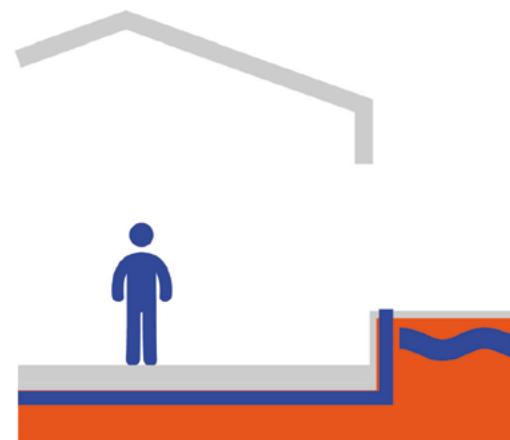
83 VLOER OPHOGEN

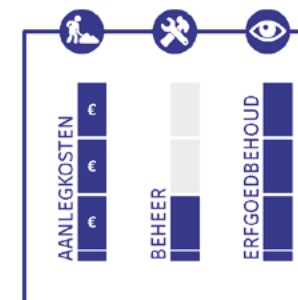
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

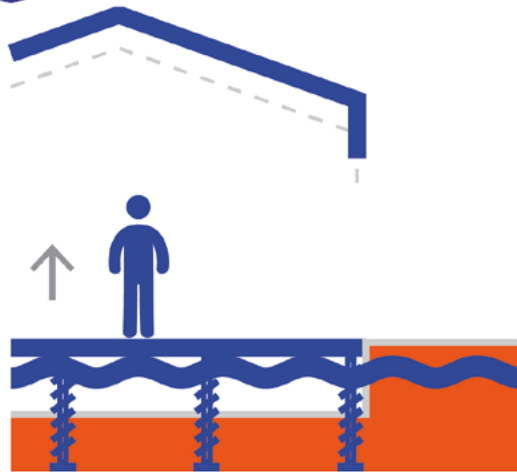
84 WATERDICHT GEBOUW

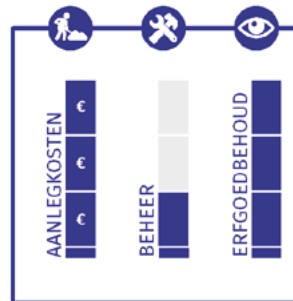
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

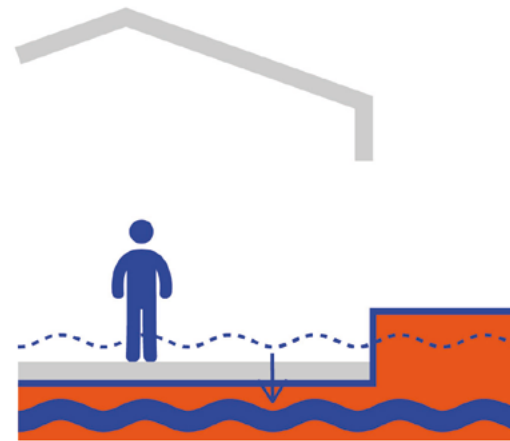
85 GEBOUW OPHOGEN

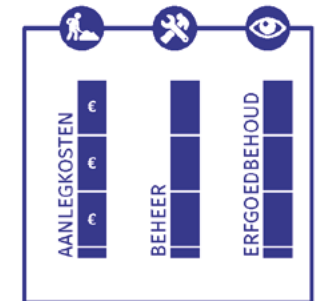
AANGEPakte BEDREIGINGEN

86 WATERPEIL VERLAGEN

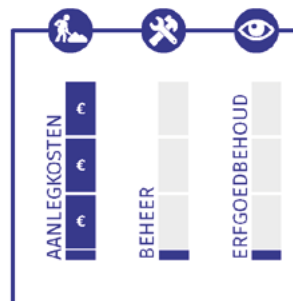
AANGEPakte BEDREIGINGEN

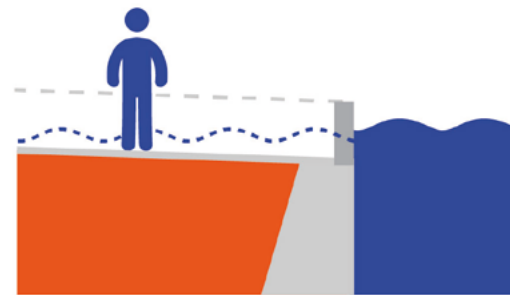
87 GEBOUW HERBOUWEN

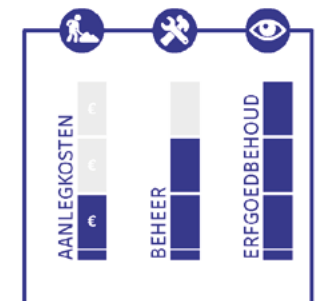
AANGEPakte BEDREIGINGEN

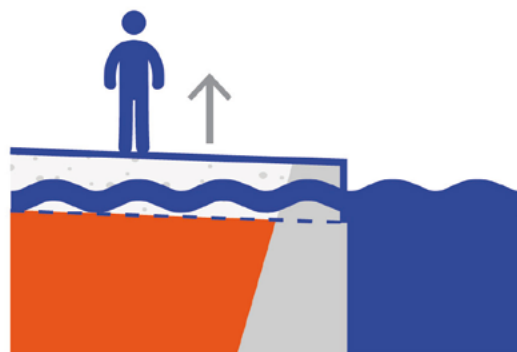
88 DAMWAND

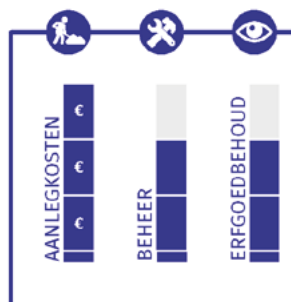
AANGEPakte BEDREIGINGEN

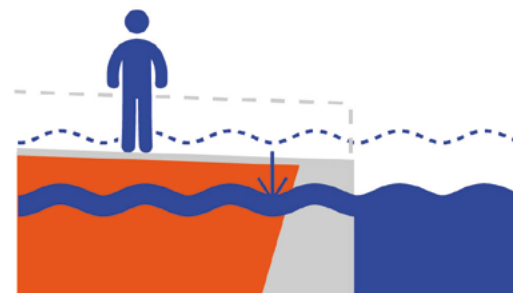
89 KADE OPHOGEN

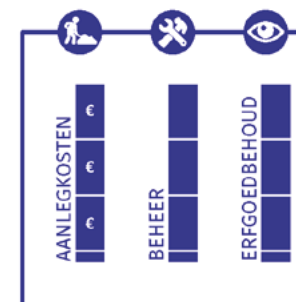
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

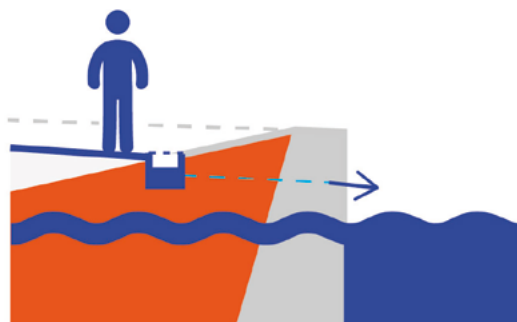
90 WATERPEIL VERLAGEN

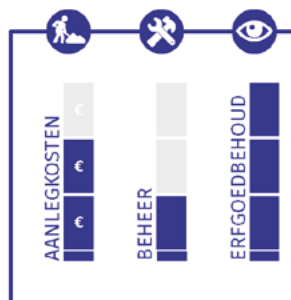
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

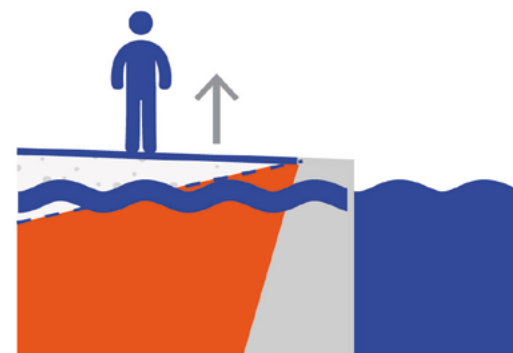
91 RIOOL

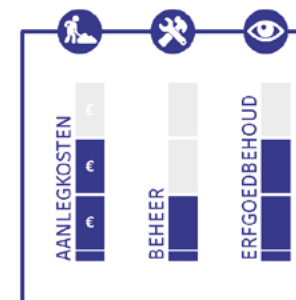
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

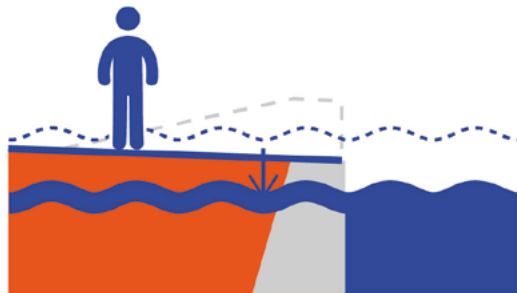
92 STRAAT OPHOGEN

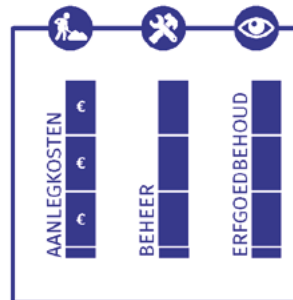
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

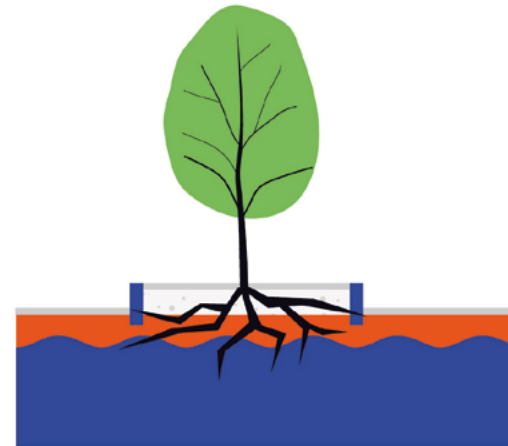
93 WATERPEIL VERLAGEN

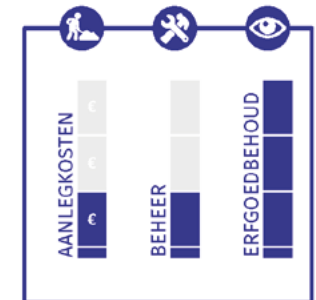
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

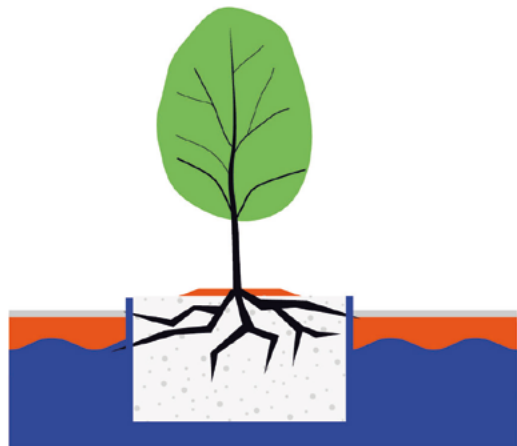
94 OPGEHOOGDE BOOMSPIEGEL

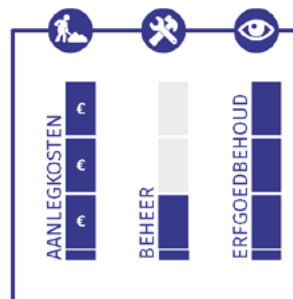
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

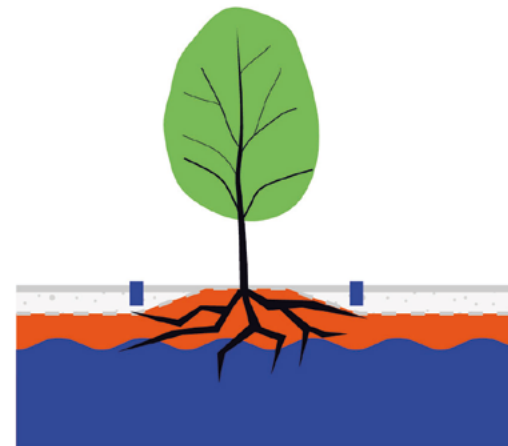
95 VERZONKEN BOOMBAK

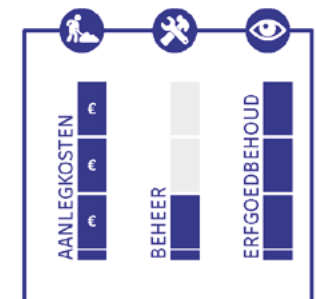
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

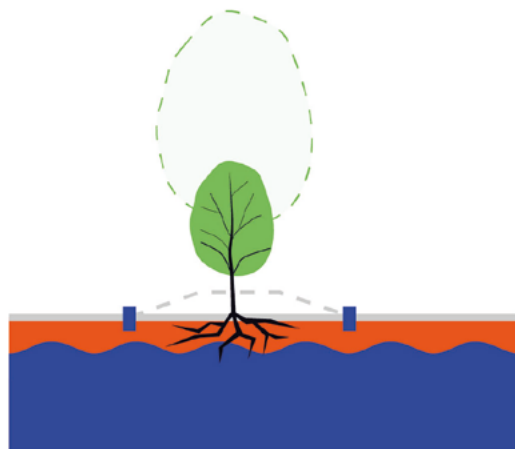
96 OPGEHOOGDE STRAAT

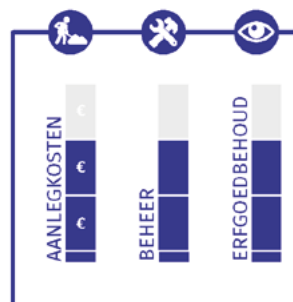
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

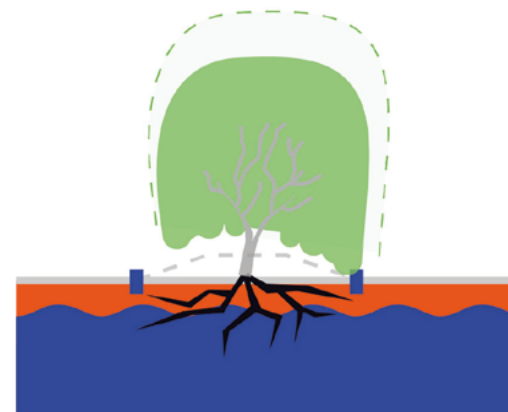
97 VERVANGEN MET KLEINERE BOOM

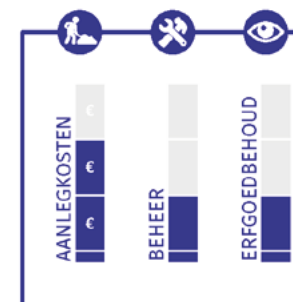
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

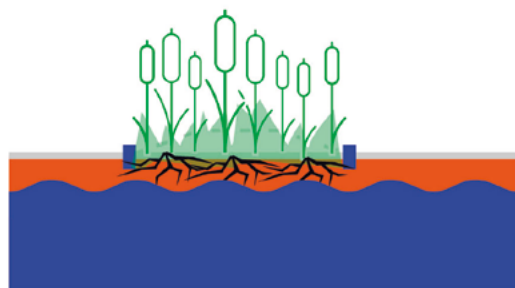
98 SELECTEER MOERAS BOMEN

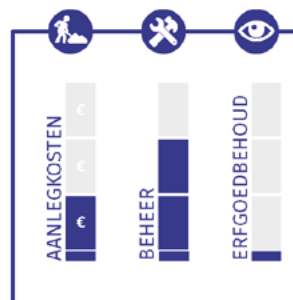
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

99 VERVANG MET MOERAS VEGETATIE

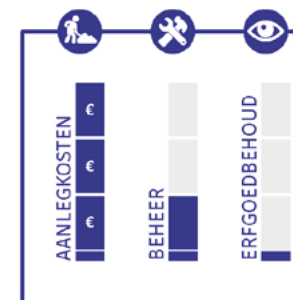
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

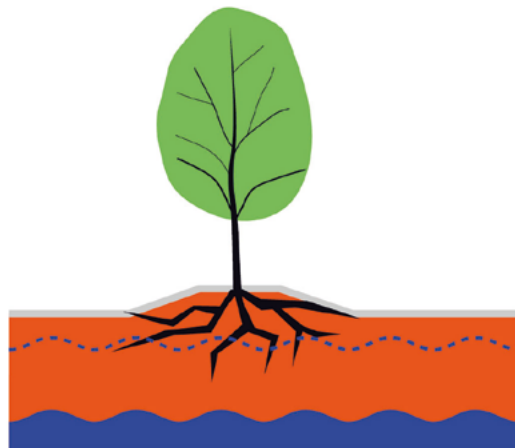
100 VERVANGEN MET KUNST

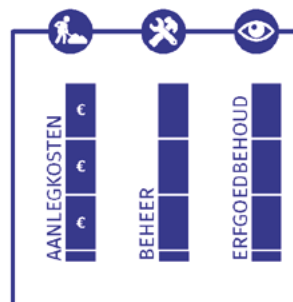
AANGEPAKTE BEDREIGINGEN

101 WATERPEIL VERLAGEN

AANGEPASTE BEDREIGINGEN

102 BOOM KAPPEN

AANGEPASTE BEDREIGINGEN

